

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Inflace a její regulace v Ruské federace

Lera Shpil

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Lera Shpil

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Inflace a její regulace v Ruské federaci

Název anglicky

Inflation and its Regulation in the Russian Federation

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit vývoj inflace v Ruské federaci. Budou určeny hlavní složky spotřebního koše, které nejvýznamněji ovlivňují inflaci v Rusku a dopad na samotné spotřebitele. V rámci práce bude také rozebrána měnová politika Ruské federace a hodnocena úspěšnost cílování inflace ruskou centrální bankou.

Metodika

Teoretická východiska řešené problematiky budou zpracována na základě literární rešerše. Bude využita metoda studia odborné literatury. Informace budou získávány nejen z českých materiálů, i zahraničních. Aktuální informace budou čerpány z odborných časopisů a internetových zdrojů. Významným zdrojem dat je především databáze Federální služby státní statistiky, Centrální banky a Ministerstva financí Ruské federace. Bude využita metoda deskripce. Na základě práce se soubory dat budou konstruovány vlastní indexy a tempa růstu pro hodnocení vývoje ukazatelů v čase a podílové ukazatele. Bude využita metoda komparace pro vzájemné porovnání a vyhodnocovány rozdíly. Na základě metody syntézy bude formulován závěr plynoucí z daného zkoumání.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

cílování inflace, cena, cenové indexy, centrální banka, deflátor HDP, inflace, míra inflace, peníze, protiinflační politika, Ruská federace, spotřební koš, spotřebitel

Doporučené zdroje informací

- ANDRIANOV, V.D. Inflyatsiya: prichiny vozniknoveniya i metody regulirovaniya. Moskva : Ekonomika, 2010. 184 s. ISBN 978-5-282-03015-0.
- HOLMAN, R. Ekonomie. 5. vyd. Praha : C. H. Beck, 2011. 696 s. ISBN 978-80-740-0006-5.
- JUREČKA, V. a kol. Makroekonomie. 3. aktualiz. vyd. Praha : Grada Publishing, 2017. 368 s. ISBN 978-80-271-0251-8.
- ROBINSON, N. The Political Economy of Russia. 1. vyd. Maryland : Rowman & Littlefield Publishers, 2012. 240 s. ISBN 978-1442-2107-52.
- SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D. Ekonomie. 19. vyd. New York : McGraw-Hill, 2010. 676 s. ISBN 978-0-07-351129-0.
- SHAKHNOVICH, R.M. Inflyatsiya i antiinflyatsionnaya politika v perechodnoy ekonomike. Moskva : URSS, 2019. 392 s. ISBN 978-5-397-06812-3.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Dana Stará, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 30. 11. 2020

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 12. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Inflace a její regulace v Ruské federaci“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka předkládané bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Daně Staré, Ph.D., za odbornou pomoc, cenné rady, připomínky a veškerý čas, který mi věnovala při zpracování této bakalářské práce.

Inflace a její regulace v Ruské federaci

Abstrakt

Tato bakalářská práce řeší problematiku inflace v Ruské federaci. V teoretické části práce jsou popsány pojmy týkající se daného tématu, druhy, způsoby měření a důsledky inflace. Je definována centrální banka, měnová politika a cílování inflace a uvedeny nejvýznamnější události, které měly dopad na inflaci v Ruské federaci. V praktické části práce je uveden rozbor spotřebního koše a vývoj míry inflace v jednotlivých letech. Je porovnána skutečná inflace s prognózou Centrální banky Ruské federace a po zavedení režimu cílování inflace v zemi jsou vypočteny odchylky skutečné inflace od inflačního cíle. Je provedena komparace vývoje základní úrokové sazby Centrální banky Ruské federace a vývoje míry inflace v letech 2015–2020.

Klíčová slova: cena, cenové indexy, centrální banka, cílování inflace, deflátor HDP, inflace, míra inflace, peníze, protiinflační politika, Ruská federace, spotřebitel, spotřební koš

Inflation and its Regulation in the Russian Federation

Abstract

This bachelor thesis addresses the issue of the inflation in the Russian Federation. The theoretical part of the thesis describes the concepts related to the topic, types, methods of measurement and the consequences of inflation. There is a definition of central bank, monetary policy and inflation targeting. It also lists the most significant events that have had an impact on inflation in the Russian Federation. The practical part of the work presents an analysis of the consumer basket and the development of the inflation rate in individual years. The actual inflation is compared with the forecast of the Central Bank of the Russian Federation and after the introduction of the inflation targeting regime in the country the deviations of the actual inflation from the inflation target are calculated. A comparison is made between the development of the key rate of the Central Bank of the Russian Federation and the development of the inflation rate in the years 2015–2020.

Keywords: anti-inflation policy, central bank, consumer, consumer basket, GDP deflator, inflation rate, inflation targeting, inflation, money, price indices, price, Russian federation

Obsah

1 Úvod	14
2 Cíl práce a metodika	15
2.1 Cíl práce	15
2.2 Metodika.....	15
3 Teoretická východiska	17
3.1 Inflace.....	17
3.1.1 Dělení inflace	17
3.1.2 Měření inflace	22
3.1.3 Důsledky inflace	27
3.2 Měnová politika	29
3.3 Nejdůležitější události s dopadem na inflaci v Rusku	32
4 Vlastní práce	36
4.1 Podíl výdajů domácností ve spotřebním koši v Rusku v letech 1995, 1998 a 2006–2020	36
4.2 Vývoj míry inflace v Rusku v letech 1991–2020	39
4.2.1 Vývoj míry inflace v Rusku v letech 1991–1999	39
4.2.2 Vývoj míry inflace v Rusku v letech 2000–2008	41
4.2.3 Vývoj míry inflace v Rusku v letech 2009–2014	43
4.2.4 Vývoj míry inflace v Rusku v letech 2015–2020	45
4.3 Měnová politika Centrální banky Ruské federace v letech 1999–2020.....	50
4.3.1 Měnová politika Centrální banky Ruské federace v letech 1999–2008.....	50
4.3.2 Měnová politika Centrální banky Ruské federace v letech 2009–2020.....	51
5 Výsledky a diskuse	56
6 Závěr	58
7 Seznam použitých zdrojů	59

8 Přílohy.....64

Příloha 1 Měsíční minimální mzda a průměrné ceny vybraného zboží v Rusku a České republice v letech 2006, 2014, 2020..... I

Příloha 2 Míra inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI v Rusku v letech 2000–2019 (%)..... II

Příloha 3 Vývoj míry inflace a základní úrokové sazby v Rusku v letech 2015–2020 (%)..... III

Příloha 4 Rozdíl mezi základní úrokovou sazbou CBR a maximální nominální úrokovou sazbou z vkladů domácností v letech 2015–2020 (p. b.)..... V

Příloha 5 Vývoj průměrné míry inflace, maximální nominální úrokové sazby a reálné úrokové sazby z vkladů domácností v Rusku v letech 2015–2020 (%)..... VII

Seznam obrázků

Obrázek 1 Poptávková inflace 19

Obrázek 2 Nabídková inflace (posun LAS a SAS vlevo) 20

Obrázek 3 Nabídková inflace (posun SAS nahoru) 21

Obrázek 4 Klasifikace individuální spotřeby podle účelu na příkladu chleba a pečiva z prvotřídní mouky v Rusku 25

Obrázek 5 Vývoj roční míry inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI v Rusku v letech 2000–2008 (% , v prosinci oproti prosinci předchozího roku) 42

Obrázek 6 Vývoj roční míry inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI v Rusku v letech 2009–2014 (% , v prosinci oproti prosinci předchozího roku) 44

Obrázek 7 Vývoj roční míry inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI v Rusku v letech 2015–2019 (% , v prosinci oproti prosinci předchozího roku) 46

Obrázek 8 Vývoj míry inflace oproti stejnému měsíci předchozího roku a základní úrokové sazby ruské CBR v Rusku v letech 2015–2020 (%) 53

Obrázek 9 Vývoj míry inflace vyjádřené přírůstkem průměrného ročního indexu cen a nominální maximální úrokové sazby z vkladů domácností v Rusku v letech 2015–2020 (%) 55

Seznam tabulek

Tabulka 1 CPI zboží a služeb v Rusku v roce 1991 (% , oproti předchozímu měsíci)	24
Tabulka 2 Nejvýznamnější události spojené s inflací v Rusku	33
Tabulka 3 Podíl výdajů domácností na potravinářské zboží, nepotravinářské zboží a služby ve spotřebním koši v Rusku v letech 1990, 1995 a 1998 (%)	36
Tabulka 4 Podíl výdajů domácností na potravinářské zboží, nepotravinářské zboží a služby ve spotřebním koši v Rusku v letech 2006–2020 (%).....	37
Tabulka 5 Podíl výdajů domácností na vybrané skupiny potravinářského zboží, nepotravinářského zboží a placených služeb ve spotřebním koši v Rusku v letech 2006–2020 (%).....	38
Tabulka 6 Vývoj míry inflace podle indexu spotřebitelských cen v Rusku v letech 1991–1999 (% , oproti předchozímu měsíci, v prosinci oproti prosinci předchozího roku)	40
Tabulka 7 Vývoj míry inflace podle indexu spotřebitelských cen v Rusku v letech 2000–2008 (% , oproti předchozímu měsíci, v prosinci oproti prosinci předchozího roku)	41
Tabulka 8 Vývoj míry inflace podle indexu spotřebitelských cen v Rusku v letech 2009–2014 (% , oproti předchozímu měsíci, v prosinci oproti prosinci předchozího roku)	43
Tabulka 9 Vývoj míry inflace podle indexu spotřebitelských cen v Rusku v letech 2015–2020 (% , oproti předchozímu měsíci, v prosinci oproti prosinci předchozího roku)	45
Tabulka 10 CPI potravinářského a nepotravinářského zboží a placených služeb ve spotřebním koši v Rusku v letech 2000–2019 (% , v prosinci k prosinci předchozího roku)	47
Tabulka 11 CPI vybraných skupin potravinářského zboží, nepotravinářského zboží a placených služeb ve spotřebním koši v Rusku v letech 2016–2019 (% , v prosinci k prosinci předchozího roku)	48
Tabulka 12 Výdaje na vybrané položky spotřebního koše v objemu čisté minimální mzdy v Rusku a v České republice v letech 2006, 2014 a 2020 (kg, l).....	49
Tabulka 13 Porovnání prognózy inflace Centrální bankou Ruska a skutečné inflace v letech 1999–2008 (% , procentní body).....	50

Tabulka 14 Porovnání prognózy inflace CBR a skutečné inflace v zemi v letech 2009–2013 (% , procentní body)	51
Tabulka 15 Porovnání tolerančního pásma inflačního cíle vyhlášeného CBR a skutečné inflace v Rusku v letech 2014–2020 (% , p. b.).....	52
Tabulka 16 Měsíční minimální mzda v Rusku a ČR v letech 2006, 2014 a 2020 (rub, Kč) . I	
Tabulka 17 Průměrné spotřebitelské ceny másla, mléka a brambor v Rusku a ČR v letech 2006, 2014 a 2020 (rub/kg, rub/l, Kč/kg, Kč/l)	I
Tabulka 18 Míra inflace podle CPI, PPI a deflátoru HDP v Rusku v letech 2000–2008 (%)	II
Tabulka 19 Míra inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI v Rusku v letech 2009–2014 (%)	II
Tabulka 20 Míra inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI v Rusku v letech 2015–2019 (%)	II
Tabulka 21 Vývoj míry inflace oproti stejnému měsíci předchozího roku a základní úrokové sazby v Rusku v letech 2015–2020 (%).....	III
Tabulka 22 Rozdíl mezi základní úrokovou sazbou CBR a maximální nominální úrokovou sazbou z vkladů domácností v letech 2015–2020 (p. b.)	V
Tabulka 23 Vývoj průměrné míry inflace, maximální nominální úrokové sazby a reálné úrokové sazby z vkladů domácností v Rusku v letech 2015–2020 (%).....	VII

Seznam použitých zkratk

AD	agregátní poptávka
AS	agregátní nabídka
CBR	Centrální banka Ruska
COICOP	Classification of Individual Consumption by Purpose
CPI	Index spotřebitelských cen

HDP	hrubý domácí produkt
p. b.	procentní bod
PPI	Index cen výrobců
ú. s.	úroková sazba

1 Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku inflace v Ruské federaci. Inflace je jednou ze základních makroekonomických veličin a představuje nárůst všeobecné cenové hladiny. Inflace je složitým jevem ovlivňovaným řadou sociálně-ekonomických procesů, ovlivňuje chování ekonomických subjektů i ekonomiku jako celek. Příčiny inflace jsou různé a protichůdné a závisí na převládajícím typu inflace v daném období v zemi. Protiinflační opatření by proto měla zohledňovat také specifika inflace.

Rusko od doby svého vzniku jako samostatného státu v roce 1991 prošlo několika krizemi, který měly vážné dlouhodobé následky na ekonomický rozvoj země. Rozsáhlé ekonomické reformy a přechod od centrálně plánované ekonomiky k ekonomice tržní měly obrovský dopad na inflaci na začátku formování samostatného Ruska. Ekonomika se zotavila z ničivých inflačních výkyvů 90. let a inflace v Rusku se postupně stabilizovala. Poté ale vypuklo několik finančních krizí a události posledních let (zejména anexe Krymu Ruskem a válka na východní Ukrajině v průběhu ukrajinské krize) vedly k mezinárodním restrikcím v podobě sankcí proti Rusku, na něž Rusko reagovalo zavedením ruského embarga. Všechny tyto události ovlivnily vývoj ruské ekonomiky, vyvolávaly změnu cen zboží a služeb a působily na inflaci v zemi.

Zajištění cenové stability je jedním z hlavních úkolů ruské centrální banky. Centrální banky nejenom rozvinutých, ale i rozvojových zemí v současné době stále častěji zavádějí režim cílování inflace s cílem udržování cenové stability. Většina centrálních bank jiných zemí, které používaly cílování inflace, dosáhla významného úspěchu při kontrole inflace, a inflace tak přestala být problémem jejich ekonomik. Centrální banka Ruské federace během několika let připravovala podmínky pro zavedení režimu cílování inflace a udržování míry inflace v zemi na určité úrovni.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit vývoj inflace v Ruské federaci. V práci jsou určeny hlavní složky spotřebního koše, které nejvýznamněji ovlivňují inflaci v Rusku, popsána měnová politika Ruské federace a hodnocena úspěšnost cílování inflace ruskou centrální bankou. Charakterizována je také závislost základní úrokové sazby ruské centrální banky a míry inflace v zemi.

2.2 Metodika

Předkládaná bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část je zpracována na základě literární rešerše. Jsou využity knihy nejen českých, ale i zahraničních autorů. Kromě odborné literatury jsou využity internetové zdroje a články v online časopisech včetně oficiálních webových stránek Federální služby státní statistiky a Centrální banky Ruské federace. V rámci této části práce jsou představeny teoretické základy potřebné pro pochopení inflace a pojmů s ní souvisejících, popsány druhy, způsoby měření a důsledky inflace. Důraz je kladen na spotřební koš a výpočet inflace pomocí indexu spotřebitelských cen, jelikož se jedná o hlavní ukazatel inflace v Ruské federaci. Jsou uvedeny způsoby výpočtů různých indexů a míry inflace. Druhá část teoretické práce pojednává o měnové politice, uvádí právní postavení Centrální banky Ruské federace, cíle a nástroje měnové politiky. Do druhé části teoretické práce rovněž patří vysvětlení pojmu cílování inflace. Poslední část teoretických východisek je zaměřena na shrnutí nejvýznamnějších událostí, které nějakým způsobem ovlivnily inflaci v Ruské federaci nebo jsou s ní spojeny.

Praktická část práce je věnována analýze míry inflace ve zkoumané zemi v jednotlivých obdobích a hodnocení úspěšnosti měnové politiky Centrální banky Ruské federace před a po zavedení režimu cílování inflace. Data jsou čerpána především z databází Federální služby státní statistiky a ruské centrální banky. Nejprve je pozornost zaměřena na ruský spotřební koš a podíl výdajů domácností na jednotlivé kategorie spotřebního koše, poté na vývoj míry inflace podle indexu spotřebitelských cen včetně míry inflace oproti předchozímu měsíci téhož roku, následně je vývoj roční míry inflace porovnán podle tří hlavních cenových indexů: indexu spotřebitelských cen, deflátoru HDP a indexu cen výrobců. Vývoj míry inflace je popsán nejprve v období po vzniku samotného Ruska

v letech 1991–1999, následuje rozbor vývoje míry inflace v letech 2000–2008, 2009–2014 a 2015–2020. Pro vlastní výpočty roční míry inflace v prosinci oproti prosinci předchozího roku a míry inflace oproti předchozímu měsíci na základě indexů spotřebitelských cen zjištěných z oficiálních stránek Rosstatu je použit následující vzorec (Kochneva, 2014, s. 13):

$$H = 100 \times (I - 1), \quad (1)$$

kde:

- H – roční (meziměsíční) míra inflace;
- I – index spotřebitelských cen.

Dále jsou uvedeny informace o indexech spotřebitelských cen zboží a služeb a je porovnáno množství vybraného zboží, které bylo možné koupit za čistou minimální mzdu v Rusku a České republice v letech 2006, 2014 a 2020.

Druhá polovina praktické části se soustředí na rozbor měnové politiky v Ruské federaci a využívá metody deskripce, analogie a komparace. Praktická část zahrnuje porovnání skutečné inflace s prognózou ruské centrální banky do roku 2014 a od roku 2015 odchylky skutečné inflace od horní a dolní hranice tolerančního pásma inflačního cíle centrální banky a představuje vývoj základní úrokové sazby Centrální banky Ruské federace a míry inflace oproti stejnému měsíci předchozího roku. Je vypočítána maximální reálná úroková sazba z vkladů domácností v letech 2015–2020 pomocí následujícího vzorce (Samuelson a Nordhaus, 2010, s. 290):

$$r = \frac{i - \pi}{1 + \pi}, \quad (2)$$

kde:

- r – reálná úroková sazba;
- i – nominální úroková sazba,
- π – míra inflace vyjadřující procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců.

Na základě metody syntézy je formulován závěr plynoucí z výsledků praktické části v návaznosti na teoretické podklady.

3 Teoretická východiska

První kapitola této práce je věnována teoretickému vymezení inflace, jejím souvislostem a podstatě měnové politiky.

3.1 Inflace

Inflace je složitý peněžní jev, jehož studiu je věnováno mnoho ekonomických výzkumů a jehož definic lze nalézt celou řadu. Usov (1999, s. 100) tvrdí, že se poprvé termín inflace objevuje v Severní Americe během občanské války (1861–1865). Inflace znamenala určitý proces vedoucí ke zvýšení oběhu papírových peněz. Brzy se tento pojem začal používat ve Velké Británii a Francii, hlavně mezi finančníky a bankéři. V ekonomické literatuře se pojem inflace objevil na počátku 20. století.

Podle Jurečky (2017, s. 128) je inflace (z latinského *inflatio* = nafouknutí) definována většinou autorů jako zvyšování cenové hladiny, které má za následek snižování kupní síly peněz. Holman (2011, s. 526) upozorňuje, že inflace je zmenšováním kupní síly peněz, nikoliv kupní síly lidí. Mnozí autoři, například Soukup a kol. (2010, s. 306), používají pojem cenová hladina pro vymezení termínu inflace a definují ji jako trvalý růst cenové hladiny. Je důležité si ujasnit, že inflací nedochází jenom ke zvýšení cen statků a služeb, ale jde o růst všeobecné cenové hladiny.

Opakem inflace, tj. poklesem cenové hladiny vedoucím ke zvýšení kupní síly peněz, je deflace (Revenda a kol., 2012, s. 314). V současné době se považuje za větší problém než inflace a je spojena s širšími makroekonomickými negativními jevy (Mankiw, 2015, s. 652).

3.1.1 Dělení inflace

V závislosti na kritériích lze rozlišit několik typů inflace. Dělení je nezbytné pro volbu optimálních nástrojů protiinflační politiky, ale zároveň v reálném hospodářství nemohou existovat čisté typy inflace, jde pouze o charakteristiku dominantních rysů (Jurečka a kol., 2017, s. 135).

Druhy inflace podle závažnosti

Z hlediska závažnosti (neboli rychlosti, tempu růstu cenové hladiny) rozdělují ekonomové inflaci na tři typy: inflace plíživá (mírná), inflace pádivá (cválající) a hyperinflace.

Samuelson a Nordhaus (2010, s. 611) charakterizují plíživou inflaci pomalým a předvídatelným zvýšením cen. Když jsou ceny relativně stabilní dlouhodobě, lidé jsou přesvědčeni, že se ceny zboží a služeb nebudou radikálně měnit v dlouhodobém horizontu. Míra inflace je obvykle v tomto případě jednociferná. Tento typ inflace se vyskytuje nejčastěji.

Dalším typem inflace je inflace pádivá. Podle Jurečky (2017, s. 135) je pádivá inflace rychlou inflací, jejíž roční cenový růst se vykazuje ve výši dvou nebo tříciferných čísel. Tento typ inflace se vyskytuje poměrně často, zejména v zemích se slabou vládou a zemích postižených válkou nebo revolucemi. Peníze velmi rychle ztrácejí svou hodnotu.

Soukup a kol. (2010, s. 33) uvádí, že inflace může dosahovat mimořádně vysokého růstu cenové hladiny nad tisíc a více procent ročně. Tehdy se jedná o hyperinflaci.

Druhy inflace podle příčiny vzniku

Holman (2011, s. 533) uvádí, že ekonomové obvykle rozlišují dva druhy inflace podle příčiny vzniku (podle prvotního impulzu): inflaci poptávkovou (poptávkou taženou) a inflaci nákladovou (náklady tlačenu, též nabídkovou).

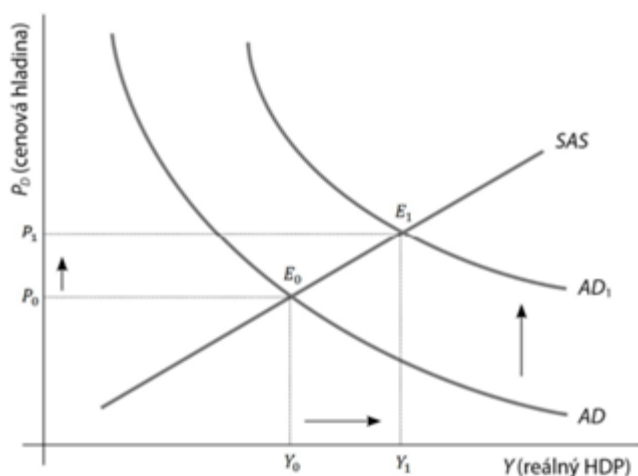
Revenda (2012, s. 306) uvádí, že při klasifikaci těchto základních typů inflace se používá model AS–AD. Daný model zobrazuje proces dosahování makroekonomické rovnováhy mezi tzv. agregátní poptávkou (AD) a agregátní nabídkou (AS). Říká se jim agregátní, jelikož jde o celkové množství zboží a služeb finální spotřeby v dané ekonomice za určité časové období při různých úrovních domácí cenové hladiny.

K poptávkové inflaci dochází v důsledku růstu faktorů, které posunují v modelu AD–AS křivku AD nahoru, tedy doprava (Revenda, 2012, s. 306). Dle Jurečky (2017, s. 138–139) mohou způsobit poptávkovou inflaci tyto příčiny:

- nadměrné zvyšování agregátní poptávky deficitním financováním ze státního rozpočtu;
- velké a vleklé investiční akce, které vyvolávají nesoulad agregátní nabídky a agregátní poptávky;
- porušení rovnováhy rovnosti investic a úspor;
- přílišná úvěrová emise, která předstihuje růst potenciálního produktu ekonomiky;
- nárazové použití dříve vytvořených úspor domácností a firem;
- velký objem přílivu zahraničního kapitálu.

Obrázek 1 zobrazuje poptávkovou inflaci v modelu AS–AD.

Obrázek 1 Poptávková inflace

Zdroj: Revenda a kol. (2012, s. 307)

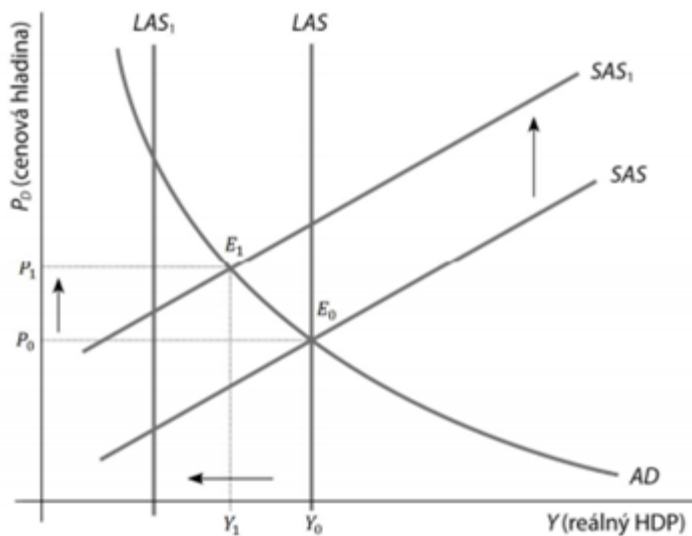
Holman (2004, s. 344) uvádí, že se v případě nabídkové (neboli nákladové) inflace posouvá v modelu AD–AS křivka AS nahoru (doleva). Z názvu vychází, že má svůj původ na straně nabídky. Nabídková inflace může nastat z těchto důvodů (Jurečka a kol., 2017, s. 141):

- zvýšení cen základních surovin a energií na světových trzích (typickým příkladem jsou tzv. ropné šoky v 70. letech 20. století);
- politické události, kvůli kterým dochází k podobným šokům;
- rychlejší růst mezd v porovnání s růstem produktivity práce (mzdová či wage push inflace);
- nepřiměřené požadavky na zisk v podmínkách nedokonalé konkurence (monopolní nebo oligopolní způsob tvorby cen);
- export do zemí s vyšší cenovou hladinou, import zdražených výrobních faktorů;
- devalvace (znehodnocení) měny;
- ekologická opatření.

Revenda a kol. (2012, s. 307–309) dělí nabídkové inflační tlaky na dvě skupiny. První jsou faktory, které vedou k posunu LAS (dlouhodobá agregátní nabídka) a SAS (krátkodobá agregátní nabídka) doleva. Takové situace v praxi nenastávají často – nejvíce se k nim blíží přírodní katastrofy, které mají za následek dlouhodobý nebo trvalý pokles

výkonnosti výrobních faktorů. Charakteristické pro ně je, že krátkodobá rovnováha bude nad potenciálním HDP v oblasti „přehřáté“ ekonomiky (ekonomiky, která se rozšířila tak rychle, že existuje riziko růstu inflace). Charakteristickým rysem druhé skupiny je to, že se LAS nemění, tj. potenciální HDP se nemění, a roste pouze SAS (patří sem mzdová nákladová inflace a monopolně-zisková inflace). Níže uvedený obrázek 2 znázorňuje zmíněný typ nabídkové inflace, kdy dochází k posunu křivek LAS a SAS vlevo.

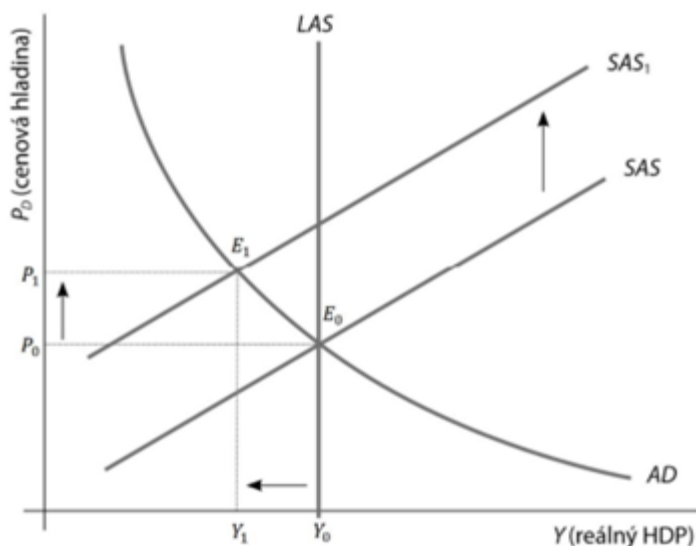
Obrázek 2 Nabídková inflace (posun LAS a SAS vlevo)

Zdroj: Revenda a kol. (2012, s. 308)

Obrázek 3 ukazuje situaci, kdy se v modelu AS–AD posouvá křivka SAS nahoru.

Obrázek 3 Nabídková inflace (posun SAS nahoru)

Zdroj: Revenda a kol. (2012, s. 308)

Je důležité zmínit, že i když je inflace teoreticky rozdělena na tyto dva hlavní typy, ve skutečnosti je situace mnohem komplikovanější a často je těžké je od sebe rozlišovat, protože nejčastěji existují společně (Revenda a kol., 2012, s. 309–310).

Druhy inflace podle očekávání

Další typy inflace jsou spojeny s pojmem inflační očekávání. Holman (2011, s. 538–540) objasňuje, že lidé a firmy mají nějakou představu o své ekonomické budoucnosti, odhadují budoucí míru inflace. Dochází k tomu, že očekávaná inflace se mění ve skutečnou. Lidé zvyšují ceny, protože očekávají inflaci, a tím ji vytvářejí. Inflační očekávání má tendenci přetrvávat, a tak se inflace stává setrvačnou.

Jurečka (2017, s. 142) uvádí, že se podle toho, zda se očekávání ukáže jako správné, nebo chybné, rozlišuje anticipovaná a neanticipovaná inflace. Když se míra skutečné inflace a míra očekávané inflace rovnají, je inflace anticipovaná (předvídaná).

Podle Samuelsona a Nordhause (2010, s. 613) si ekonomové obvykle myslí, že anticipovaná inflace s nízkou mírou nemá velký vliv na ekonomickou efektivnost nebo na přerozdělování bohatství, protože se lidé jednoduše přizpůsobují změnám měnových standardů. Realita je však taková, že inflace je obvykle neanticipovaná. Neanticipovaná inflace je část inflační míry, která byla předpovězena ekonomickými subjekty chybně.

3.1.2 Měření inflace

Podle Holmana (2011, s. 526) je inflace měřena pomocí cenových indexů. Nejčastěji používanými cenovými indexy jsou deflátor hrubého domácího produktu (HDP), index spotřebitelských cen (CPI) a index cen výrobců (PPI). Tyto indexy ukazují vývoj cenové hladiny, potřebujeme však znát míru inflace: „*Míra inflace se rovná procentní změně cenového indexu za určité období*“ (Jurečka a kol., 2017, s. 132).

Index spotřebitelských cen

Dle Mankiwa (2015, s. 506) měří index spotřebitelských cen růst cen zboží a služeb zakoupených typickým spotřebitelem. Federální služba státní statistiky Ruska neboli Rosstat (2002) uvádí, že se míra inflace v Ruské federaci zjišťuje pomocí tohoto indexu. Rosstat vypočítává CPI a zveřejňuje jej na začátku měsíce následujícího po měsíci vykazování (zpravidla čtvrtý pracovní den měsíce). CPI je v Rusku používán od roku 1991, přičemž metoda výpočtu, složky indexu a jejich váhy se pravidelně mění. Příčinou změny může být zmizení statku z oběhu nebo vznik nového statku. Kocofana (2018) píše, že se během období plánované ekonomiky statistická evidence inflace vedla podle indexu maloobchodních cen pro státní a družstevní obchod a indexu maloobchodních cen pro určité zboží národní spotřeby ve státním a družstevním obchodu. Neexistence tržního systému však neznamenala reálnou stabilitu cen. Problém všeobecného deficitu zboží a služeb v podstatě představoval skrytou inflaci. Stejně jako v mnoha jiných zemích i míra inflace v Rusku po rozpadu SSSR a přechodu z plánované ekonomiky ke smíšené začala být hodnocena na základě indexů spotřebitelských cen.

S indexem spotřebitelských cen souvisí pojem spotřební koš. Spotřební koš je dle Jurečky (2017, s. 129) „*souborem výrobků a služeb, které spotřebovává typická domácnost*“. Rojíček a kol. (2016, s. 372) označuje CPI za nejpoužívanější cenový index a interpretuje ho jako sledování vývoje spotřebitelských cen na spotřebním koši obyvateli v dané ekonomice. Spotřebitelské ceny pojmenovává také jako životní náklady. Soukup a kol. (2010, s. 308) uvádí, že výpočet tohoto indexu se provádí s použitím vah přiřazených jednotlivým skupinám ve spotřebním koši, které se počítají v závislosti na typické struktuře spotřeby obyvatelů. Paltseva a Bojko (2015) uvádějí, že se nejprve provádí výpočet individuálních indexů spotřebitelských cen na jednotlivou položku zboží nebo služeb ve městech, ve kterých je organizována registrace spotřebitelských cen. Dále se na základě individuálních cenových indexů v jednotlivých městech a územních vah vypočítávají

agregátní cenové indexy pro celé Rusko na určité druhy zboží a služeb. Na základě těchto agregátních cenových indexů a podílů výdajů domácností se provádí výpočet souhrnných cenových indexů po kategoriích spotřebního koše a celkový CPI pro Ruskou federaci. Pro výpočet CPI se používá upravená verze Laspeyresova vzorce (Rosstat, 2002):

$$I_L = \frac{\sum \left(\frac{p_t}{p_{t-1}} \times p_{t-1} q_0 \right)}{\sum p_0 q_0} \times 100 \quad (3)$$

kde:

- I_L (někdy se též značí J) – CPI ve sledovaném (běžném) období t ve srovnání s bazickým (předchozím) obdobím $t-1$;
- p_t/p_{t-1} – individuální index cen = poměr ceny zboží/služby ve sledovaném (běžném) období t k ceně zboží/služby v bazickém (předchozím) období;
- $p_{t-1} \cdot q_0$ – výdaje na zboží (služby) v cenách bazického (předchozího) období;
- $p_0 q_0$ – výdaje na zboží (služby) v cenách sledovaného (běžného) období.

Dle Surinova (2010) spočívá úprava v tom, že změna ceny se počítá na základě postupného pozorování cen, tj. v každém časovém období se bazické váhy vynásobí poslední hodnotou cenového indexu. Takový přístup umožňuje udržovat konstantní přirozený základ vah při změnách jeho hodnoty v souladu se změnami cen skupin zboží. Zmíněný vzorec je univerzálnější než standardní Laspeyresův index, protože používá nepřetržitý řetězec výpočtů, což usnadňuje výměnu zboží za nestabilních podmínek výroby a prodeje. Indexy spotřebitelských cen se počítají a zveřejňují proti předchozímu měsíci, měsíční proti prosinci předchozího roku, za období od začátku roku proti stejnému období předchozího roku (Paltseva a Bojko, 2015). Pro výpočet CPI proti prosinci předchozího roku se používá následující vzorec (Rosstat, 2019):

$$I_{t/t_0} = I_{t-1/t_0} \times I_{t/t-1} / 100 \quad (4)$$

kde:

- $I_{t/t}$ – CPI ve sledovaném měsíci ve srovnání s prosincem předchozího roku;
- I_{t-1/t_0} – CPI v předchozím měsíci ve srovnání s prosincem předchozího roku;
- $I_{t/t-1}$ – CPI ve sledovaném měsíci ve srovnání s předchozím měsícem;
- t – sledovaný měsíc;

- $t-1$ – předchozí měsíc;
- t_0 – prosinec předchozího roku.

Zjednodušeně lze spočítat roční (v prosinci oproti prosinci předchozího roku) míru inflace jako CPI minus 100 (Rosstat, 2020). Vzorec pro míru inflace vypadá následovně (Kochneva, 2014, s. 13):

$$H = 100 \times (I - 1), \quad (1)$$

kde:

- H (někdy se též značí λ) – roční (meziměsíční) míra inflace;
- I – index spotřebitelských cen.

Při použití vzorce 1 nesmí být index spotřebitelských cen vyjádřen v procentech (v tomto případě musí být dělen 100). Pro znázornění výpočtu roční míry inflace budou použita data z následující tabulky 1.

Tabulka 1 CPI zboží a služeb v Rusku v roce 1991 (% , oproti předchozímu měsíci)

leden	únor	březen	duben	květen	červen
106,2	104,8	106,3	163,5	103,0	101,2
červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec
100,6	100,5	101,1	103,5	108,9	112,1

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2021)

Podle vzorce 4:

Roční CPI (1999) = $106,2 * 104,8 / 100 * 106,3 / 100 * 163,5 / 100 * 103,0 / 100 * 101,2 / 100 * 100,6 / 100 * 100,5 / 10 * 101,1 / 100 * 103,5 / 100 * 108,9 / 100 * 112,1 / 100$
 = 260,40 % (výsledek byl zaokrouhlen na dvě desetinná místa).

Roční míra inflace se v roce 1991 rovnala podle vzorce 1:

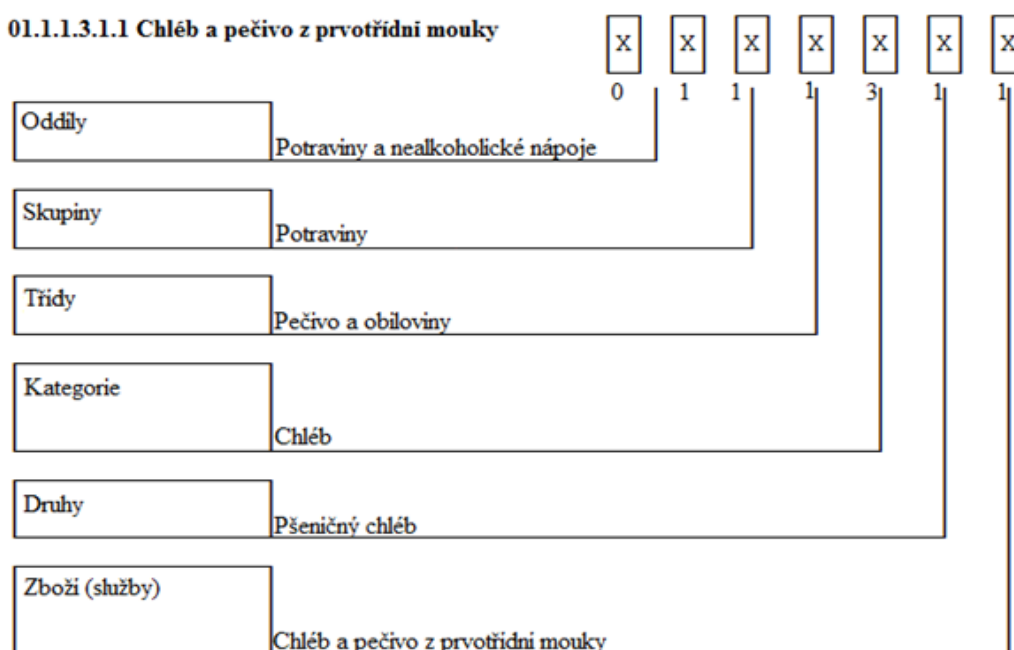
Roční míra inflace (1991) = $100 * (260,40 / 100 - 1) = 160,4$ %.

Rosstat (2020) uvádí, že spotřební koš lze rozdělit do tří kategorií: nezbytné potraviny, nezbytné nepotravinářské zboží a nezbytné služby. Objem spotřeby se počítá průměrně na jednu osobu z každé hlavní demografické skupiny populace: ekonomicky aktivní obyvatelstvo, lidé v důchodovém věku a děti. Spotřební koš je stanoven pro celou zemi i pro jednotlivé subjekty Ruské federace. Rosstat rovněž určuje složení spotřebního koše. Rosstat každý rok hodnotí souhrnné výdaje obyvatel celé země a jednotlivých regionů, zkoumá, jaké druhy zboží a služeb byly nejvíce žádané a zahrnuje je do spotřebního koše.

Pro správný výpočet se vybírá nejen nejžádanější zboží, ale také se vypočítává jeho podíl na výdajích spotřebitelů. Vznik nového zboží a služeb vede ke změně preferencí spotřebitelů, což vyvolává drobné změny složení spotřebního koše. Závaznou podmínkou je, že se složení spotřebního koše po celý rok nemění, zato jeho hodnota se každý měsíc liší.

Paltseva a Bojko (2015) uvádí, že od roku 2005 Rosstat kromě tradiční klasifikace CPI zveřejňuje také CPI podle mezinárodní klasifikace individuální spotřeby podle účelu (Classification of Individual Consumption by Purpose – COICOP). Tradiční klasifikace seskupuje zboží a služby podle druhu (např. benzín a léky), COICOP dělí zboží a služby dle účelu spotřeby (doprava a zdravotní zboží a služby). Zavedením klasifikace podle účelu nedochází ke zrušení tradiční klasifikace, COICOP ji doplňuje. Přeskupení rovněž neovlivňuje dynamiku samotného indexu spotřebitelských cen. Podle COICOP je spotřební koš rozdělen do dvanácti oddílů: potraviny a nealkoholické nápoje; alkoholické nápoje a tabákové výrobky; oděvy a obuv; služby bydlení, voda, energie, plyn a jiná paliva; výrobky pro domácnost, domácí spotřebiče a běžná údržba bydlení; zdravotní zboží a služby; doprava; telekomunikace; volný čas a kultura; vzdělávání; hotely, kavárny a restaurace; ostatní zboží a služby (Rosstat, 2019a). Obrázek 4 znázorňuje celou klasifikaci individuální spotřeby podle účelu.

Obrázek 4 Klasifikace individuální spotřeby podle účelu na příkladu chleba a pečiva z prvotřídní mouky v Rusku

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2014)

CBR (2020a) zmiňuje, že charakteristickým znakem spotřebního koše používaného pro výpočet CPI v Rusku je zahrnování zboží a služeb, jejichž ceny podléhají administrativnímu regulování – stát reguluje poplatky za byt, osobní dopravu atd. Ceny tabákových výrobků a alkoholických nápojů závisí na sazbách spotřebních daní. Dalším charakteristickým rysem spotřebního koše Ruska je poměrně vysoký podíl potravinářských výrobků. Ceny na potravinářské výrobky jsou velmi variabilní. Kolísání hodnot míry inflace na trhu s potravinami je do značné míry ovlivněno změnami v objemech nabídky, především sklizní zemědělských plodin v Rusku a ve světě, která je závislá na povětrnostních podmínkách. Kolísání cen potravin může mít významný dopad na celkovou inflaci, jelikož je podíl těchto výrobků ve spotřebním koši vysoký. Studie Clementse a Si (2017) ukázala, že v zemích s vysokou úrovní příjmů obyvatel a s příznivou ekonomickou situací nejsou podíly výdajů na potraviny ve srovnání s podíly na nepotravinářské zboží a služby vysoké a představují méně než 15 % celkových výdajů domácností. Obyvatelé těchto zemí utrací zbytek peněz za cestování, návštěvu restaurací, vzdělání, potřeby pro domácnost a další.

Rosstat (2020a) zveřejnil informace, že v roce 2020 se zahájil experiment s využitím údajů získaných pomocí pokladních systémů pro výpočet CPI. Momentálně nejsou tyto údaje strukturované, neexistují žádné klasifikace ani seznamy, ale měly by být vytvořeny v blízké budoucnosti. V roce 2021 bude Rosstat měsíčně sledovat ceny 556 zboží a služeb, což je o 36 položek více než v roce 2020. Jedná se o první významnou aktualizaci seznamu během posledních několika let. Z důvodu pandemie covidu-19 se značně zvýšil počet léčivých přípravků a zdravotnických výrobků, rovněž i základního zboží a hygienických výrobků. Důležitým krokem bylo zahrnutí online předplatného a carsharingu – sdílení aut.

Index cen výrobců

Index cen výrobců (PPI) odhaluje, jaký vliv má domácí inflace na konkurenceschopnost výrobců v porovnání se zahraničními výrobci; existuje zde stejně jako u indexu spotřebitelských cen určitý „koš“, ten má však jiné složení (Holman, 2011, s. 528).

Dle Jurečky (2017, s. 131) měří daný index cenový vývoj vstupů do výroby, tj. z pohledu kupujícího. Změny tohoto indexu se dle Mankiw (2015, s. 509) často používají k předvídání změn indexu spotřebitelských cen, jelikož firmy přenášejí své náklady na spotřebitele v podobě vyšších cen výrobků a služeb. Lze tedy říct, že je tento index dřívějším ukazatelem inflace než index spotřebitelských cen.

Deflátor HDP

Rojíček a kol. (2016, s. 379) definuje deflátor HDP jako souhrnný index měřící vývoj všeobecné (celkové) hladiny, protože obsahuje všechny statky a služby produkované v dané ekonomice a dovážené do ní. Semenjuk (2020) uvádí, že na rozdíl od CPI, který porovnává ceny spotřebního koše (tj. zohledňuje pouze zboží individuální spotřeby), deflátor bere v úvahu veškeré zboží a služby vyrobené v zemi. Pokud se změní složení HDP, ceny nového zboží a služeb se projeví v deflátoru, ale nikoliv v CPI. Deflátor navíc zohledňuje pouze zboží a služby domácích (ruských) výrobců. CPI na druhé straně zohledňuje nakupované zboží a služby bez ohledu na to, kde jsou vyráběny.

Deflátor HDP je dle Holmana (2011, s. 527) nejkompexnějším ukazatelem inflace, jehož hodnotu zjistíme tak, že hrubý domácí produkt běžného roku oceněný v cenách běžného roku vydělíme hrubým domácím produktem v cenách minulého roku. Přestože je deflátor HDP tím nejkompexnějším ukazatelem, pro některé účely se jeho použití nehodí. Výpočet deflátoru HDP se provádí na základě Paascheho indexu (Rosstat, 2002):

$$I_p = \frac{\sum p_1 q_1}{\sum p_0 q_1} \times 100, \quad (5)$$

kde:

- I_p – deflátor HDP;
- q_1 – množství zboží (služby) ve sledovaném (běžném) období;
- p_1 – cena zboží (služby) ve sledovaném (běžném) období;
- q_0 – množství zboží (služby) v bazickém období.

Kromě již zmíněných rozdílů mezi CPI a deflátozem HDP je nutné uvést, že CPI může nadhodnocovat inflaci, zatímco deflátor HDP ji podhodnocuje (Jurečka, 2017, s. 131).

3.1.3 Důsledky inflace

Názor, že je inflace synonymem ekonomického a sociálního zla, je běžný mezi většinou odborníků a občanů, je ale třeba vysvětlit, proč si to lidé myslí. Za jeden z hlavních negativních dopadů inflace ekonomové označují přerozdělování bohatství mezi těmi, kteří „platí“, na úkor těch, kterým „je placeno“, to se ale děje pouze v případě, kdy jsou smlouvy dlouhodobé a inflace neočekávaná (Holman, 2011, s. 530).

Jurečka (2017, s. 145–147) upozorňuje na to, že účinky inflace se především projevují v mikroekonomické rovině, ačkoliv je tento jev makroekonomickým fenoménem. Vyjmenovává důsledky inflace nad rámec výše zmíněného přerozdělování bohatství:

- nestabilita a nejistota v ekonomickém rozhodování, zejména v rozhodování o investicích;
- zpomalení uzavírání dlouhodobých obchodních a kooperačních smluv, což má za následek obtížnou realizaci důležitých ekonomických akcí;
- snížení kvality informací o vztahu poptávky a nabídky na trzích výrobních faktorů a produktů;
- kolísavost měnových kurzů;
- únik zdrojů z produktivního užití;
- vyšší daňová sazba v důsledku růstu nominálních příjmů.

Je účelné rozlišovat nominální a reálné hodnoty. Dle Soukupa a kol. (2011, s. 319) se nominální veličina liší od reálné tím, že do ní není zahrnuta inflace. V této souvislosti se často dle Jurečky (2017, s. 145–147) může objevit tzv. peněžní iluze, kdy lidé ztotožňují nominální a reálné hodnoty. Inflace se ale nepovažuje za zcela negativní jev. Vyskytují se názory, že tzv. mírná inflace může pozitivně ovlivnit ekonomiku. Za těchto podmínek se rozšiřuje produkce a roste počet nabídek práce.

Nominální a reálná úroková sazba

Dle Revendy (2012, s. 16) je spoření jednou z možností použití peněz. Člověk si může buď ponechat své úspory doma, nebo je vložit do banky. V případě uschování peněz ve formě bankovního vkladu je nutné odlišit nominální úrokovou sazbu, jež je určena ve smlouvě, a reálnou úrokovou sazbu (ČNB, 2020).

Reálnou úrokovou sazbu definuje Fisherova rovnice (Samuelson a Nordhaus, 2010, s. 290):

$$r \approx i - \pi, \quad (6)$$

kde:

- r – reálná úroková sazba;
- i – nominální úroková sazba;
- π – míra inflace vyjadřující procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců.

Výše uvedený vzorec je ale vhodný pouze pro nízké hodnoty i a π (do 10 %). Univerzální a přesnější vzorec pro výpočet reálné úrokové sazby vypadá následovně (Samuelson a Nordhaus, 2010, s. 290):

$$r = \frac{1+i}{1+\pi} - 1, \quad (7)$$

nebo

$$r = \frac{i-\pi}{1+\pi}, \quad (2)$$

kde:

- r – reálná úroková sazba;
- i – nominální úroková sazba;
- π – míra inflace vyjadřující procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců.

3.2 Měnová politika

Měnová (neboli monetární) politika je dle Revendy (2012, s. 320) součástí hospodářské politiky země s tržní ekonomikou. Cílem této politiky je udržování vnitřní a vnější měnové stability a podpora dosažení celkové makroekonomické rovnováhy. Měnovou politiku provádí centrální banka státu, která by měla být nezávislá na politických subjektech (Rojíček a kol., 2016, s. 431).

Centrální banka Ruské federace (dále jen CBR) je podle Ústavy Ruské federace (Gosduma Ruské federace, 2020) právnickou osobou a vykonává funkce a pravomoci nezávislé na jiných orgánech státní správy a místní samosprávy. Stát, úvěrové a neúvěrové finanční instituce nejsou odpovědné za závazky CBR, stejně jako CBR nenesou odpovědnost

za závazky státu a finančních institucí, pokud tyto závazky nepřevzme nebo pokud zákony nestanoví jinak. Ústava Ruské federace rovněž stanoví výlučné právo CBR na emisi peněz a jako primární funkci CBR uvádí ochranu a stabilitu rublu. Postavení, cíle, funkce a pravomoci CBR jsou rovněž stanoveny federálním zákonem ze dne 10.07.2002 č. 86-FZ, o Centrální bance Ruské federace (Bance Ruska), a dalšími federálními zákony. Podle federálního zákona ze dne 10.07.2002 č. 86-FZ, o Centrální bance Ruské federace (Bance Ruska), ve znění pozdějších předpisů, mezi další cíle CBR patří:

- rozvoj a posílení bankovního systému Ruské federace;
- zajištění stability a rozvoje vnitrostátního platebního systému;
- rozvoj finančního trhu Ruské federace;
- zajištění stability finančního trhu Ruské federace.

Jako každá hospodářská politika, i měnová politika má své nástroje. Hlavními nástroji a metodami měnové politiky CBR jsou (Koljada a kol., 2017, s. 7):

- úrokové sazby pro operace CB;
- povinné minimální rezervy;
- operace na volném trhu;
- refinancování úvěrových institucí;
- měnové intervence;
- stanovení referenčních hodnot peněžních agregátů;
- přímá kvantitativní omezení;
- emise dluhopisů atd.

Vitchukova (2014) uvádí, že je od roku 2013 hlavním nástrojem měnové politiky CBR základní úroková sazba, jejíž změna ovlivňuje úrokové sazby v ekonomice, které následně ovlivňují domácí poptávku a inflaci. Základní úroková sazba určuje, s jakým minimálním úrokem si mohou komerční banky od centrální banky vzít krátkodobou půjčku na dobu nejvýše jednoho týdne (sedm dní). Kromě základní úrokové sazby je také nutné zmínit hlavní refinanční sazbu. Hlavní rozdíl mezi základní úrokovou sazbou a diskontní sazbou spočívá v tom, že diskontní sazba představuje roční úročení půjček poskytovaných centrální bankou komerčním bankám, zatímco základní úroková sazba je stanovena pro krátkodobé půjčky. Od roku 2016 se hodnota diskontní sazby rovná hodnotě základní úrokové sazby (CBR, 2020b).

Dle Revendy (2012, s. 329) může centrální banka pomocí změny úrokových sazeb provádět buď expanzivní, nebo restriktivní měnovou politiku. Pokud centrální banka zvyšuje úrokové sazby, jedná se o restriktivní politiku a dochází ke snížení inflace. Expanzivní politika naopak vyžaduje snížení úrokových sazeb.

CBR (2021) tvrdí, že od roku 2008 začala vytvářet hlavní směry své měnové politiky na tříletá období (do roku 2008 se vytvářely pouze na následující rok), protože stanovení orientačních mezí růstu spotřebitelských cen na tři roky umožňuje zohlednit vliv dynamiky nabídky peněz a následky rozhodnutí o přizpůsobení její roční trajektorie inflace nad jeden kalendářní rok, jelikož tříletá délka překračuje dobu trvání hlavních zpoždění fungování transmisního mechanismu měnové politiky. Oznámení střednědobé strategie měnové politiky navíc pomáhá stabilizovat inflační očekávání ekonomických subjektů, a to i v kontextu nepředvídaných změn vnějších a vnitřních ekonomických faktorů konjunkturální povahy.

K udržení míry inflace na určité úrovni se často používá režim cílování inflace, který představuje typ měnové politiky, kdy centrální banka explicitně vyhláší inflační cíl a snaží se ho držet (Soukup a kol., 2010, s. 333). Dle odborníků MMF by měla doporučená úroveň inflace v rozvinutých zemích činit 2 %, pro rozvojové země je vyšší a může dosahovat 4 % (Baranov a kol., 2017).

Rusko zavedlo cílování inflace na konci roku 2014 pod vlivem dopadů finanční krize (Nabiullina, 2014). Při provádění měnové politiky je důležitá návaznost a předvídatelnost činností centrální banky, proto CBR provádí svou politiku v souladu s řadou principů (CBR, 2020).

- stanoví trvalý inflační cíl (je stanoven pro roční tempo růstu spotřebitelských cen a měl by se pohybovat okolo 4 %), který zveřejňuje za účelem informování občanů, podnikatelů a dalších ekonomických subjektů, aby mohli zohlednit tuto skutečnost při plánování a rozhodování;
- v režimu cílování inflace je měnový kurz plovoucí (kurz se mění v čase pod vlivem nabídky a poptávky na devizových trzích, za těchto podmínek centrální banka nezasahuje do vnitřního devizového trhu z důvodu udržení určité úrovně měnového kurzu nebo rychlosti jeho změny);

- rozhoduje o měnové politice na základě makroekonomické prognózy s přihlédnutím k analýze velkého množství informací;
- drží se otevřenosti v oblasti měnové politiky, aby zvýšila porozumění a důvěru v tuto politiku, vytvořila průhledné a předvídatelné ekonomické prostředí pro všechny subjekty ekonomických vztahů, což je důležité pro zlepšení účinnosti přijímaných opatření.

Glotova a kol. (2015, s. 46) uvádí, že CBR stanovila toleranční pásmo inflačního cíle $\pm 1,5$ procentních bodů (dále jen p. b.), jelikož spotřební koš používaný pro výpočet indexu spotřebitelských cen má významný podíl položek charakterizovaných vysokou volatilitou. Šířka pásma odráží nejpravděpodobnější rozsah odchylek míry inflace v důsledku nepředvídaných faktorů.

CBR (2021) upozorňuje, že kromě nástrojů měnové politiky v určitých obdobích může být inflace ovlivněna nepeněžními faktory, které jsou mimo působnost centrálních bank, jež na ně nereagují. Určité události nepeněžní povahy mohou ovlivnit inflační očekávání ekonomických subjektů a následně oslabit účinnost transmisního mechanismu měnové politiky. Za těchto podmínek může růst proinflačních rizik vyžadovat zpřísnění měnové politiky s pravděpodobnými negativními důsledky pro ekonomický růst.

3.3 Nejdůležitější události s dopadem na inflaci v Rusku

Ekonomika Ruska během posledních 20 let zažila velké množství významných šoků, které měly negativní dopad na ekonomický rozvoj země. Tabulka 2 obsahuje krátký seznam nejvýznamnějších událostí spojených s inflací v zemi v chronologickém pořadí.

Tabulka 2 Nejvýznamnější události spojené s inflací v Rusku

Rok	Událost
1991	Zavedení CPI pro výpočet míry inflace v Rusku
1992	Liberalizace cen (jako součást ruských ekonomických reforem)
1993	Ruská ústavní krize
1998	Finanční krize v Rusku, devalvace rublu
2008	Globální finanční a hospodářská krize, devalvace rublu, pokles cen ropy
2012	Vstup Ruska do Světové obchodní organizace
2014	Zavedení sankcí vůči Rusku v reakci na ukrajinskou krizi; uvalení potravinového embarga Ruskem na země, které zavedly či podpořily protiruské sankce; celosvětový pokles cen ropy; ruská měnová krize
2014	Přechod CBR k režimu cílování inflace

Zdroj: vlastní zpracování, CBR (2021)

Koroleva (2001) uvádí, že v roce 1992 ruská vláda v rámci rozsáhlých ekonomických reforem oznámila liberalizaci cen spočívající v přechodu od státní tvorby cen k systému tržních cen. Byla odstraněna státní kontrola cen a výroby, zrušen přidělový systém, dovozní a vývozní kvóty. V důsledku liberalizace cen bylo tempo růstu cen tak velké, že bylo zapotřebí zvýšit objem peněžních zásob. CBR přijala opatření ke zvýšení peněžních zásob, ale tato opatření byla nedostatečná. Centrální banka začala poskytovat půjčky zemědělství, průmyslu a bývalým socialistickým státům a zvýšila peněžní emisi na krytí rozpočtového deficitu. Dle CBR (2021) měl nárůst inflace v září roku 1993 nepeněžní charakter, byl primárně spojen s politickou situací v Rusku (vyvrcholila ústavní krize). V letech 1995–1998 byl stanoven cíl zmírnění růst cen a hlavním opatřením bylo snížení nabídky peněz, což vedlo k dlouhému zpoždění výplat sociálních dávek, neuhrazení nákupů státu a neplnění finančních závazků vůči rozpočtovým organizacím. Ke zmírnění inflačních očekávání byl použit nadhodnocený měnový kurz rublu, což mělo za následek výrazné snížení konkurenceschopnosti ruských výrobců. V letech 1996 až 1998 se postupně zvyšoval vliv negativních trendů v ekonomice vyvozených z nekontrolovaného používání krátkodobých státních obligací vydaných s účelem pokrytí rozpočtového schodku. V roce 1998 dospěla země do těžké ekonomické krize, po jejímž skončení došlo k devalvaci rublu. Životní úroveň se zhoršila. Devalvace způsobila prudký růst cen dovážené produkce, která byla předtím často relativně levnější než domácí. Jedním z hlavních faktorů hospodářského růstu v období po krizi 1998 byla devalvace rublu, která měla za následek rozvoj vývozu

a substituci dovozu. V roce 1999 začal ekonomický růst – zvýšil se vývoz zboží a přispělo i zvýšení cen ropy. Gorjunov (2015) píše, že v období od krize 1998 do krize 2008 se CBR více zaměřovala na měnový kurz spíše než na inflaci. Po skončení krize se význam měnového kurzu jako faktoru měnové politiky snížil. Zároveň až do roku 2014 CBR nepřijímala aktivní opatření zaměřená na potlačení inflace. Od začátku roku 2014 CBR několikrát zvýšila klíčovou sazbu a odůvodnila to inflačními riziky, což znamenalo, že začala více klást důraz na stabilizaci tempa růstu spotřebitelských cen.

CBR (2021) uvádí, že v letech 2007–2008 po relativní stabilizaci dynamiky inflace následovalo prudké stoupání cen zboží hromadné poptávky, které způsobilo rozsáhlou nespokojenost širokých vrstev obyvatelstva Ruska. Dle Baranova (2017) se v Rusku v roce 2007 poprvé objevila importovaná inflace a ve druhé polovině roku se růst cen potravinářského zboží značně urychlil v návaznosti na globální změny cen. Díky zavedení nouzových opatření CBR spočívajících ve zmrazení cen řady základních potravin se podařilo tuto situaci zmírnit, ale navzdory přijatým opatřením míra inflace na konci roku 2007 dosáhla vysokých hodnot. Analytické centrum Gosdumy Ruska (2016) uvádí, že v roce 2008 znovu došlo k devalvaci rublu s cílem zlepšení platební a obchodní bilance a stimulace přílivu kapitálu. V roce 2008 začala ve světě finanční a ekonomická krize, která se projevila jako silný pokles hlavních ekonomických ukazatelů ve většině rozvinutých zemí, což následně přerostlo v globální ekonomickou recesi. Krize se rozšířila do celého světa a vyvolala snížení cen ropy. Pokles cen ropy spolu s devalvací rublu měly silný dopad na dynamiku spotřebitelských cen. Dalšími negativními faktory s vlivem na inflaci v roce 2008 byly neradostné makroekonomické předpovědi a negativní inflační očekávání. Krizové jevy se v ruské ekonomice začaly objevovat v roce 2008 a na začátku roku 2009 dosáhly svého maxima. Podle vlády Ruska (2010) začala stabilizace ekonomiky v polovině roku 2009 a od začátku roku 2010 začal být pozorován její růst. Již na počátku roku 2009 došlo ke zvýšení cen ropy. Devalvace rublu a obnovený růst cen na světových komoditních trzích počátkem roku 2009 měly na cenovou dynamiku vzestupný dopad, pokles poptávky zároveň brzdil jejich růst.

Dle analytického centra Gosdumy Ruska (2016) v letech 2014–2015 vypukla v Rusku finanční krize. Finanční krize byla důsledkem snížení cen ropy a zavedením sankcí ze strany EU a USA vůči Rusku vlivem anexe Krymu Ruskou federací v roce 2014. V roce 2014 Rusko zavedlo embargo na dovoz potravin ze zemí, které zavedly či podpořily protiruské sankce. Původně měl zákaz dovozu platit rok, ale byl několikrát prodloužen

v reakci na rozhodnutí o prodloužení sankcí vůči Rusku (Vláda Ruska, 2020). Dle IMF (2019) snížily sankce přijaté v roce 2014 růst HDP přibližně o 0,2 % ročně, pokles cen ropy měl na Rusko mnohem silnější dopad a brzdil růst v průměru o 0,6 % ročně. Negativní dopad sankcí se každým rokem snižuje. Sankce mají dlouhodobé následky: na jedné straně dělají přijímající zemi stále odolnější vůči vnějším vlivům, na druhé straně ji vedou k ekonomickému a technologickému zpoždění. Protisankce často ovlivňují obchodní toky více než původní opatření a v Rusku jde přesně o tento případ – ruské protisankce ovlivnily obchod s Evropou a USA osmkrát více než původní omezení.

Na konci roku 2019 došlo ke vzniku pandemie onemocnění covid-19. CBR (2021) uvádí, že její dopad na ruskou ekonomiku v roce 2020 nebyl nějak významný. Dle Rybakové (2020) je Rusko zaprvé vlivem sankcí zavedených v roce 2014 mnohem méně závislé na mezinárodních kapitálových tocích, zadruhé v jiných zemích bylo omezení nejvíce zasaženo drobné podnikání a oblast služeb, jejichž podíl na ruské ekonomice je relativně malý.

4 Vlastní práce

Tato část práce je zaměřena na analýzu vývoje inflace v zemi za jednotlivá období, rozbor měnové politiky Centrální banky Ruské federace a určení hlavních složek spotřebního koše. Důraz bude kladen na období let 2000–2020, ale zahrnuty budou i některé informace o ruském spotřebním koši a vývoji inflace v zemi v 90. letech 20. století.

4.1 Podíl výdajů domácností ve spotřebním koši v Rusku v letech 1995, 1998 a 2006–2020

Jak již bylo zmíněno v teoretické části práce, spotřební koš se používá pro měření míry inflace pomocí indexu spotřebitelských cen a představuje určitý soubor statků a služeb. Níže uvedená tabulka 3 znázorňuje podíl výdajů ruských domácností na potravinářské zboží, nepotravinářské zboží a placené služby ve spotřebním koši v letech 1995 a 1998. Tyto podíly v podstatě představují váhy pro výpočet CPI.

Tabulka 3 Podíl výdajů domácností na potravinářské zboží, nepotravinářské zboží a služby ve spotřebním koši v Rusku v letech 1990, 1995 a 1998 (%)

Rok	Potravinářské zboží (%)	Nepotravinářské zboží (%)	Placené služby (%)
1995	54,5	31,8	13,7
1998	59,0	30,2	10,8

Zdroj: vlastní zpracování, Lukovkina a Melnikov (2006)

Z tabulky 3 plyne, že v letech 1995 a 1998 činil podíl výdajů domácností na potravinářské zboží ve spotřebním koši více než 50 % (54,5 % v roce 1995 a 59,0 % v roce 1998). Podíl výdajů na potravinářské zboží následuje podíl výdajů na nepotravinářské zboží, který představuje 31,8 % v roce 1995 a 30,2 % v roce 1998. Nejmenší výdajovou položku tvoří placené služby, a to pouze 13,7 % v roce 1995 a 10,8 % v roce 1998. Tabulka 4 poskytuje informace o podílech výdajů domácností na zboží a služby v Rusku za posledních 15 let. Oficiální údaje od ruské služby statistiky jsou dostupné pouze od roku 2006.

Tabulka 4 Podíl výdajů domácností na potravinářské zboží, nepotravinářské zboží a služby ve spotřebním koši v Rusku v letech 2006–2020 (%)

Rok	Potravinářské zboží (%)	Nepotravinářské zboží (%)	Placené služby (%)
2006	42,71	33,74	23,55
2007	40,21	35,13	24,66
2008	39,11	35,99	24,90
2009	37,70	37,37	24,93
2010	37,97	36,25	25,78
2011	38,50	35,57	25,93
2012	37,27	36,88	25,85
2013	37,08	37,12	25,80
2014	36,51	37,71	25,78
2015	37,31	37,13	25,56
2016	38,00	36,51	25,49
2017	38,08	35,67	26,25
2018	37,46	35,23	27,31
2019	37,61	34,81	27,58
2020	36,97	35,19	27,84

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2020b)

Z tabulky 4 lze vidět, že největší část spotřebního koše za posledních 15 let tvoří výdaje na potravinářské zboží, které se pohybují v rozmezí od 36,51 do 42,71 %. Podíl výdajů na potravinářské zboží ve spotřebním koši mírně klesá a od roku 2008 nepřesahuje 40 %. Pouze v roce 2014 lze sledovat větší podíl výdajů na nepotravinářské zboží než na potravinářské zboží a placené služby. Podíl výdajů domácností ve spotřebním koši se znatelně posunul ve prospěch placených služeb a nepotravinářského zboží. V roce 2006 představovalo potravinářské zboží 42,71 % spotřebitelských výdajů, nepotravinářské zboží 33,74 % a služby 23,55 %, v roce 2020 podíl výdajů domácností na potravinářské zboží činil 36,51 %, na nepotravinářské zboží 37,71 % a 25,78 % na služby. Rusko je rozvojovou zemí a podíl výdajů na potraviny je stále velmi vysoký.

Z tabulky 4 lze rovněž vidět, že nejmenší výdajovou položku (stejně jako v letech 1995 a 1998) tvoří výdaje na služby, které činí 23,55 až 27,84 % ve sledovaném období. Níže uvedená tabulka 5 podává informace o podílech výdajů domácností na vybrané skupiny zboží a služeb, které se nejvíce podílejí na spotřebním koši.

Tabulka 5 Podíl výdajů domácností na vybrané skupiny potravinářského zboží, nepotravinářského zboží a placených služeb ve spotřebním koši v Rusku v letech 2006–2020 (%)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Potravinářské zboží							
Masné výrobky	10,71	10,28	9,81	9,59	9,64	9,69	9,78
Alkoholické nápoje	7,12	6,63	6,33	5,85	5,78	5,33	5,23
Ovoce a zelenina (včetně brambor)	3,96	3,83	3,83	3,57	3,61	4,18	3,42
Mléko a mléčné výrobky	2,84	2,68	2,82	2,54	2,64	2,76	2,70
Nepotravinářské zboží							
Osobní automobily	4,24	4,99	6,34	7,30	5,66	5,38	6,98
Oděvy a spodní prádlo	5,19	5,27	5,13	5,55	5,48	5,59	5,55
Placené služby							
Služby bydlení, voda, energie, plyn a jiná paliva	8,90	8,83	8,57	7,89	8,81	9,01	9,20

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Potravinářské zboží								
Masné výrobky	9,65	9,25	9,69	9,56	9,44	9,31	9,54	8,95
Alkoholické nápoje	5,40	5,21	4,98	4,73	4,71	4,36	4,49	4,43
Ovoce a zelenina (včetně brambor)	3,63	3,69	3,99	4,16	3,87	3,89	4,00	3,85
Mléko a mléčné výrobky	2,65	2,77	2,85	2,90	3,07	3,23	3,15	3,11
Nepotravinářské zboží								
Osobní automobily	7,33	7,55	7,54	6,77	5,97	5,60	5,94	6,68
Oděvy a spodní prádlo	5,46	5,27	5,09	4,99	4,99	4,84	4,63	4,50
Placené služby								
Služby bydlení, voda, energie, plyn a jiná paliva	9,24	8,96	8,88	8,81	9,48	9,90	9,99	10,17

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2020b)

Z tabulky 5 lze vidět, že v rámci potravinářského zboží je na prvním místě skupina masných výrobků. Podíl výdajů na masné výrobky se v letech 2006–2020 pohybuje v rozmezí od 8,95 do 10,71 % z celkové hodnoty spotřebního koše. Na druhém místě jsou alkoholické nápoje s podílem 4,63 až 7,12 % a následuje skupina ovoce a zeleniny (včetně brambor) s podílem 3,42 až 4,18 %. Podíl výdajů domácností na skupinu mléko a mléčné výrobky činí 2,54 až 3,23 % z celkové hodnoty spotřebního koše. Největší výdajovou položku v rámci nepotravinářského zboží tvoří výdaje na osobní automobily (4,24–7,55 % z celkové hodnoty spotřebního koše). Na druhém místě jsou oděvy a spodní prádlo. Podíl výdajů na tuto skupinu činí 4,50 až 5,59 %. U placených služeb byla vybrána pouze jedna skupina, a to služby na bydlení, voda, energie, plyn a jiná paliva, jelikož je její podíl nejvýznamnější mezi veškerými službami. Podíl dané skupiny tvoří 7,89 až 10,17 %. V tabulce 5 si lze rovněž všimnout, že v letech 2006–2016 tvořily masné výrobky největší výdajovou položku nejen v rámci potravinářského zboží, ale i v rámci celého spotřebního koše. V letech 2017–2020 je předbíhají služby bydlení, voda, energie, plyn a jiná paliva.

4.2 Vývoj míry inflace v Rusku v letech 1991–2020

V této podkapitole je provedena analýza vývoje inflace v Rusku v letech 1991–2020. Vývoj míry inflace je zhodnocen podle indexu spotřebitelských cen během 30 let existence Ruska jako samotného státu, rovněž je porovnán vývoj roční míry inflace podle CPI, PPI a deflátoru HDP v letech 2000–2019.

4.2.1 Vývoj míry inflace v Rusku v letech 1991–1999

V 90. letech 20. století se ruská ekonomika dostala do hluboké hospodářské recese doprovázené prudkým nárůstem inflace. V tabulce 6 je uveden vývoj míry inflace vyjádřený přírůstkem spotřebitelských cen v Rusku v letech 1991–1999. Tabulka obsahuje hodnoty roční míry inflace, která představuje procentní změnu v prosinci oproti prosinci minulého roku. Jsou uvedeny i měsíční hodnoty, které se počítají ke konci předchozího měsíce. Zde a dále byla roční míra inflace a míra inflace oproti předchozímu měsíci spočítána podle vzorce 1 s použitím hodnot CPI zveřejněných na stránkách Rosstatu (2021).

Tabulka 6 Vývoj míry inflace podle indexu spotřebitelských cen v Rusku v letech 1991–1999 (% , oproti předchozímu měsíci, v prosinci oproti prosinci předchozího roku)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Oproti předchozímu měsíci (%)									
Leden	6,20	245,30	25,80	17,90	17,77	4,11	2,34	1,51	8,38
Únor	4,80	38,00	24,70	10,82	11,02	2,79	1,54	0,89	4,13
Březen	6,30	29,90	20,10	7,41	8,94	2,80	1,43	0,64	2,79
Duben	63,50	21,70	18,70	8,49	8,47	2,16	0,96	0,38	3,03
Květen	3,00	11,90	18,10	6,91	7,93	1,60	0,94	0,50	2,22
Červen	1,20	19,10	19,90	6,00	6,66	1,17	1,10	0,08	1,91
Červenec	0,60	10,60	22,39	5,33	5,38	0,72	0,93	0,17	2,82
Srpen	0,50	08,60	26,00	4,62	4,56	- 0,21	- 0,14	3,67	1,16
Září	1,10	11,50	23,00	7,96	4,46	0,33	- 0,30	38,43	1,48
Říjen	3,50	22,90	19,50	15,00	4,72	1,20	0,17	4,54	1,37
Listopad	8,90	26,10	16,39	14,61	4,56	1,88	0,61	5,67	1,23
Prosinec	12,10	25,20	12,50	16,44	3,20	1,42	0,96	11,61	1,26
Oproti prosinci předchozího roku (roční míra inflace, %)									
Prosinec	160,40	2508,8 4	839,90	215,14	131,30	21,81	11,03	84,43	36,56

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2020b)

Z tabulky 6 lze vidět, že míra inflace v postsovětském období začala rychle růst a činila během prvních pěti let postsovětského Ruska (v letech 1991–1995) 160,40 %, 2508,85 %, 839,87 %, 215,14 % a 131,30 %. Dané období je známé jako období hyperinflace zapříčiněné především reformami v oblasti změny vztahů vlastnických prostředků (Paňkov, 1996). Během sledovaného období byl první vrchol inflace pozorován v dubnu 1991, kdy se dokonce meziměsíční míra inflace rovnala 63,50 %. Další velký nárůst nastal v roce 1992, kdy se meziměsíční míra inflace v lednu rovnala 245,30 %. Od roku 1992 lze sledovat klesající tendenci míry inflace, v roce 1996 se míra inflace snížila na dvoucifernou hodnotu a činila 21,81 % a poté v roce 1997 11,03 %, ale již v roce 1998 dochází k velkému nárůstu míry inflace na hodnotu 84,43 % (nárůst o více než 73 p. b. oproti roku 1997). V roce 1999 se míra inflace snížila na 36,56 %.

V srpnu roku 1996 lze poprvé sledovat deflaci (– 0,21 % oproti červenci roku 1996), v následujícím roce 1997 k ní dochází také, a to v srpnu (– 0,14 %) a září (– 0,30 %). V září roku 1998 byla míra inflace oproti předchozímu měsíci největší od února 1992 a činila 38,43 %. Tohle významné zvýšení bylo způsobeno srpnovým kolapsem krátkodobých státních obligací (CBR, 2021).

4.2.2 Vývoj míry inflace v Rusku v letech 2000–2008

Tabulka 7 uvádí vývoj míry inflace v letech 2000–2008. Z tabulky 7 lze vidět, že již na začátku následujícího období došlo k výraznému poklesu míry inflace, její hodnoty však zůstávaly na velmi vysoké úrovni v porovnání s mírou inflace ve vyspělých zemích.

Tabulka 7 Vývoj míry inflace podle indexu spotřebitelských cen v Rusku v letech 2000–2008 (% , oproti předchozímu měsíci, v prosinci oproti prosinci předchozího roku)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Oproti předchozímu měsíci (%)									
Leden	2,33	2,76	3,09	2,40	1,75	2,62	2,43	1,68	2,31
Únor	1,04	2,28	1,16	1,63	0,99	1,23	1,66	1,11	1,20
Březen	0,64	1,86	1,08	1,05	0,75	1,34	0,82	0,59	1,20
Duben	0,89	1,79	1,16	1,02	0,99	1,12	0,35	0,57	1,42
Květen	1,75	1,78	1,69	0,80	0,74	0,80	0,48	0,63	1,35
Červen	2,55	1,62	0,53	0,80	0,78	0,64	0,28	0,95	0,97
Červenec	1,79	0,45	0,72	0,71	0,92	0,46	0,67	0,87	0,51
Srpen	0,98	0,01	0,09	– 0,41	0,42	– 0,14	0,19	0,09	0,36
Září	1,32	0,60	0,40	0,34	0,43	0,25	0,09	0,79	0,80
Říjen	2,11	1,09	1,07	1,00	1,14	0,55	0,28	1,64	0,91
Listopad	1,52	1,36	1,61	0,96	1,11	0,74	0,63	1,23	0,83
Prosinec	1,64	1,60	1,54	1,10	1,14	0,82	0,79	1,13	0,69
Oproti prosinci předchozího roku (roční míra inflace, %)									
Prosinec	20,18	18,58	15,06	11,99	11,73	10,92	9,00	11,87	13,28

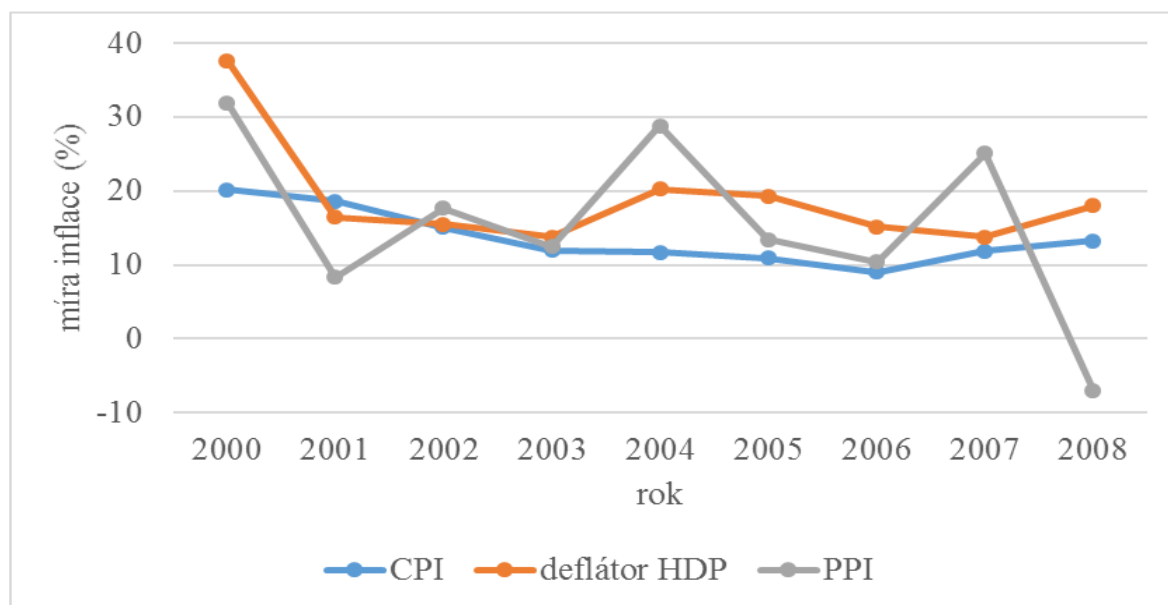
Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2020b)

V tabulce 7 lze v letech 2000–2008 sledovat klesající tendenci roční míry inflace. Ve sledovaném období již nedochází k dvouciferné míře inflace oproti předchozímu měsíci. V srpnu roku 2003 a ve stejném měsíci roku 2005 dochází k deflaci (– 0,41 a – 0,14 %). Dle CBR (2021) k deflaci během sledovaného období došlo v důsledku

zvýšení cen ropy a ropných produktů. V roce 2006 poprvé od vzniku samostatného Ruska je roční míra inflace vyjádřena jednocifernou hodnotou (9,00 %), k čemuž přispělo mnoho faktorů, které vedly ke stabilnímu posílení rublu vůči americkému dolaru a následně ke snížení inflace: hospodářský růst v zemi, příznivá konjunktura světových cen ruského zboží, oslabení dolaru v důsledku velkého rozpočtového deficitu Spojených států (Baranov a kol., 2017). V letech 2007 a 2008 se míra inflace vrací na dvoucifernou (11,87 a 13,28 %). Míra inflace v Rusku v roce 2008 byla ovlivněna globální finanční a hospodářskou krizí a negativními důsledky s ní spojenými, což vedlo k nejvyšší míře roční inflace během sledovaného období od roku 2002.

Dále budou pro výpočet roční míry inflace podle vzorce 1 použity hodnoty CPI, deflátoru HDP a PPI ze stránek Rosstatu (2019).

Obrázek 5 Vývoj roční míry inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI v Rusku v letech 2000–2008 (% , v prosinci oproti prosinci předchozího roku)

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2019)

Z výše uvedeného obrázku 5 lze vidět, že k největšímu kolísání hodnot v letech 2000–2008 dochází u míry inflace měřené pomocí indexu cen výrobců. Je jediným ukazatelem, u kterého dochází k deflaci (v roce 2008 činila změna cenové hladiny – 7 %).

Lze také sledovat několik významných vzestupů: v roce 2002 míra inflace podle PPI činila 17,7 % (o 9,4 p. b. více než v roce 2001), v roce 2004 28,8 % (o 16,3 p. b. více než v roce 2003), v roce 2007 25,1 % (o 14,7 p. b. více než v roce 2006). V letech 2004–2006 a 2007–2008 mají CPI a deflátor HDP stejný průběh. Nejmenší výkyvy lze sledovat u míry inflace podle indexu spotřebitelských cen.

4.2.3 Vývoj míry inflace v Rusku v letech 2009–2014

Pod vlivem globální finanční a hospodářské krize a poklesu ruského vývozu se ruská ekonomika v roce 2009 ocitla v ještě horší situaci než v roce 2008 (CBR, 2021). Vývoj míry inflace v Rusku v následujícím období 2009–2014 je uveden v tabulce 8.

Tabulka 8 Vývoj míry inflace podle indexu spotřebitelských cen v Rusku v letech 2009–2014 (% , oproti předchozímu měsíci, v prosinci oproti prosinci předchozího roku)

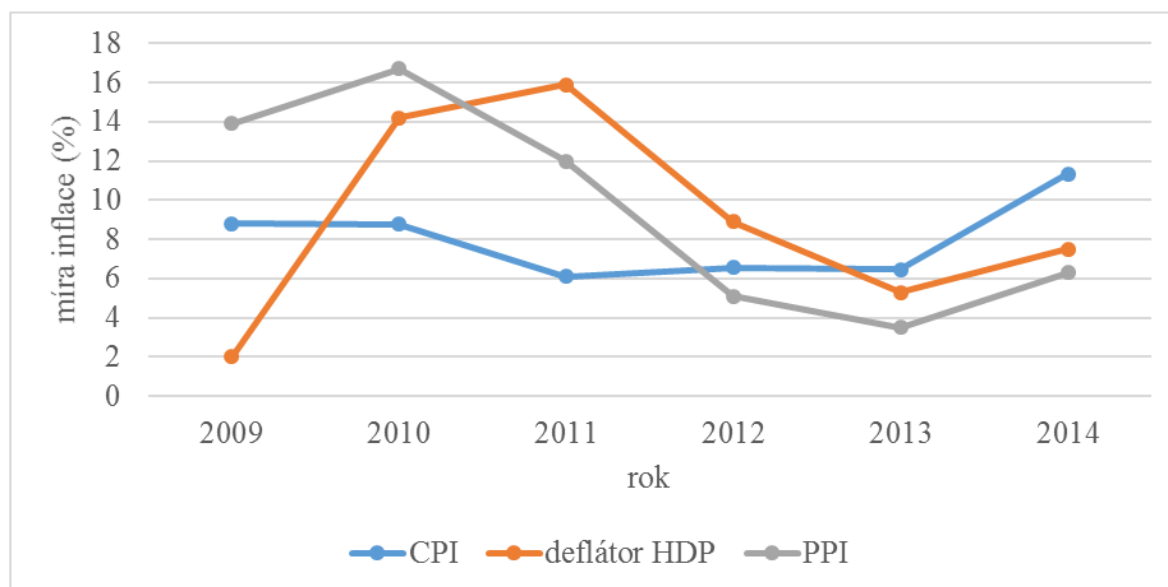
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Oproti předchozímu měsíci (%)						
Leden	2,37	1,64	2,37	0,50	0,97	0,59
Únor	1,65	0,86	0,78	0,37	0,56	0,70
Březen	1,31	0,63	0,62	0,58	0,34	1,02
Duben	0,69	0,29	0,43	0,31	0,51	0,90
Květen	0,57	0,50	0,48	0,52	0,66	0,90
Červen	0,60	0,39	0,23	0,89	0,42	0,62
Červenec	0,63	0,36	- 0,01	1,23	0,82	0,49
Srpen	0,00	0,55	- 0,24	0,10	0,14	0,24
Září	- 0,03	0,84	- 0,04	0,55	0,21	0,65
Říjen	0,00	0,50	0,48	0,46	0,57	0,82
Listopad	0,29	0,81	0,42	0,34	0,56	1,28
Prosinec	0,41	1,08	0,44	0,54	0,51	2,62
Oproti prosinci předchozího roku (roční míra inflace, %)						
Prosinec	8,80	8,78	6,10	6,57	6,47	11,35

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2019)

V letech 2009–2013 se roční míra inflace nacházela pod 10% úrovní, ale v roce 2014 se znovu dostala na dvoucifernou hodnotu (11,35 %). V srpnu roku 2009 byla poprvé zaznamenána nulová inflace, jejíž hlavní příčinou byl sezónní pokles cen ovoce a zeleniny (RBC, 2009). V tomto roce lze rovněž sledovat největší výkyvy míry inflace oproti

předchozímu měsíci (– 0,03 – 2,37 %). Během sledovaného období docházelo k deflaci v září 2009 (– 0,03 %), červenci, srpnu, a září roku 2011 (– 0,01; – 0,24; – 0,04 %). V lednu roku 2011 došlo k vysoké míře inflace ve výši 2,37 %. Tohle zvýšení lze vysvětlit zejména růstem cen potravinářských výrobků v důsledku špatné sklizně v roce 2010 a růstem cen potravin na světových trzích (CBR, 2021). V letech 2011–2013 lze sledovat relativně stabilní míru inflace, která činila průměrně 6,4 % ročně. Dle Baranova (2017) byl růst cen během tohoto období primárně bržděn přípravou na vstup do Světové obchodní organizace. Dalšími faktory, které přispěly ke snížení inflace v letech 2011–2013, byly nízká spotřebitelská poptávka, zpomalení růstu cen potravin v důsledku stabilizace cen na světových trzích s potravinami a posílení rublu. Na obrázku 6 je znázorněn vývoj míry inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI ve sledovaném období.

Obrázek 6 Vývoj roční míry inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI v Rusku v letech 2009–2014 (% , v prosinci oproti prosinci předchozího roku)

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2019)

Z obrázku 6 je vidět, že v letech 2011–2014 lze sledovat podobný průběh křivek PPI a deflátoru HDP. Docházelo k velkému nárůstu míry inflace podle deflátoru HDP v letech 2010 (míra inflace se zvýšila o 12,2 p. b. a činila 14,2 %) a 2011 (15,9 %), v letech 2012 a 2013 se její hodnoty snižovaly (8,9 a 5,3 %), v roce 2014 došlo ke zvýšení míry inflace o 2,2 p. b. na 7,5 %. V roce 2014 lze sledovat vzestup míry inflace podle všech sledovaných ukazatelů (CPI 11,35 %, deflátor HDP 7,5 %, PPI 6,3 %).

4.2.4 Vývoj míry inflace v Rusku v letech 2015–2020

Na začátku následujícího období lze sledovat ještě vyšší inflaci než v roce 2014. Tabulka 9 podává informace o vývoji míry inflace v Rusku v letech 2015–2020.

Tabulka 9 Vývoj míry inflace podle indexu spotřebitelských cen v Rusku v letech 2015–2020 (% , oproti předchozímu měsíci, v prosinci oproti prosinci předchozího roku)

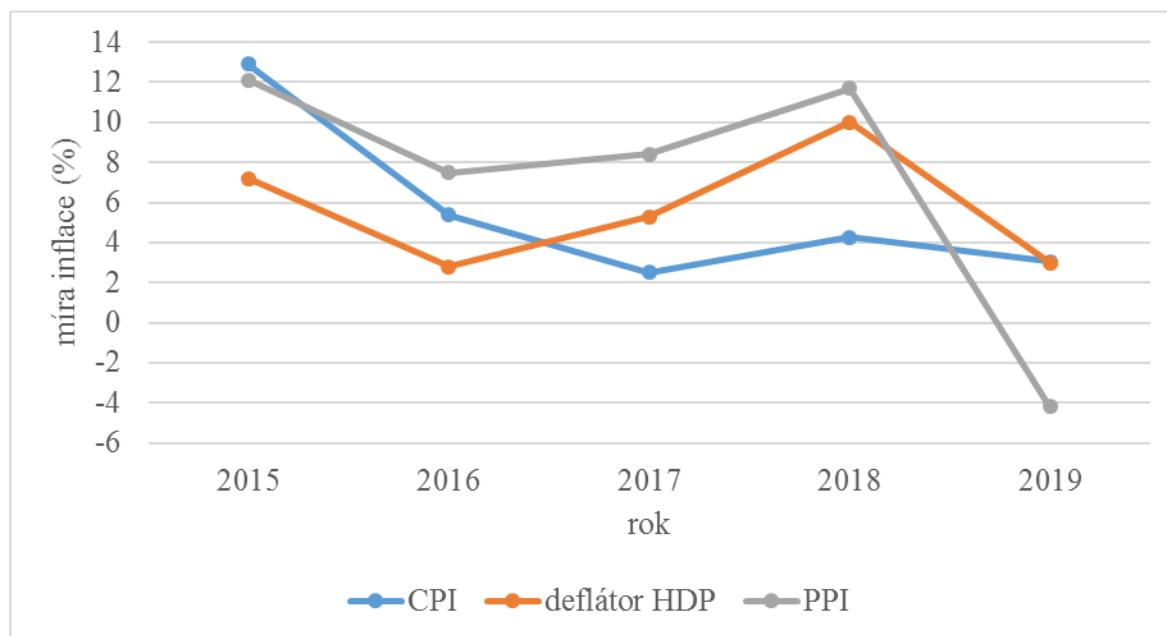
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Oproti předchozímu měsíci (%)						
Leden	3,85	0,96	0,62	0,31	1,01	0,40
Únor	2,22	0,63	0,22	0,21	0,44	0,33
Březen	1,21	0,46	0,13	0,29	0,32	0,55
Duben	0,46	0,44	0,33	0,38	0,29	0,83
Květen	0,35	0,41	0,37	0,38	0,34	0,27
Červen	0,19	0,36	0,61	0,49	0,04	0,22
Červenec	0,80	0,54	0,07	0,27	0,20	0,35
Srpen	0,35	0,01	-0,54	0,01	-0,24	-0,04
Září	0,57	0,17	-0,15	0,16	-0,16	-0,07
Říjen	0,74	0,43	0,20	0,35	0,13	0,43
Listopad	0,75	0,44	0,22	0,50	0,28	0,71
Prosinec	0,77	0,40	0,42	0,84	0,36	0,83
Oproti prosinci předchozího roku (roční míra inflace, %)						
Prosinec	12,91	5,39	2,51	4,26	3,04	4,91

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2019), Rosstat (2021)

V roce 2015 byla roční míra inflace stále dvouciferná (12,91 %), ale již v následujícím roce se snížila o 7,52 p. b. a dostala se na jednocifernou hodnotu. Dle Baranova (2017) se v roce 2016 výrazně zpomalilo tempo růstu cen zboží a služeb, zejména cen potravinářského zboží v důsledku posílení rublu a dobré sklizně. Jako další faktor poklesu inflace uvádí nízkou spotřebitelskou poptávku způsobenou poklesem příjmů. Měnová politika CBR byla třetím hlavním faktorem poklesu inflace v roce 2016. V posledních pěti letech lze sledovat jednociferné hodnoty míry inflace. V lednu roku 2015 lze vidět největší hodnotu míry inflace oproti předchozímu měsíci, která činila 3,85 %. Deflace nastala v srpnu a září 2017 (-0,54 a -0,15 %), srpnu a září 2019 (-0,24 a -0,16 %), srpnu a září 2020 (-0,04 a -0,07 %). V letech 2017 a 2019 byla vykázána nejnižší míra inflace za celou dobu existence samotného Ruska (2,51 a 3,04 %).

Níže uvedený obrázek 7 ukazuje vývoj míry inflace podle hlavních cenových indexů v letech 2015–2019.

Obrázek 7 Vývoj roční míry inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI v Rusku v letech 2015–2019 (% , v prosinci oproti prosinci předchozího roku)

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2019)

Z obrázku 7 lze vypožorovat, že podle PPI dochází k deflaci v roce 2019 a stejně jako v letech 2011–2014 lze vidět stejný průběh křivek PPI a deflátoru HDP. V roce 2018 došlo ke zvýšení míry inflace podle všech sledovaných indexů (podle CPI se míra inflace zvýšila o 1,75 p. b., podle deflátoru HDP o 4,7 p. b., podle PPI o 3,3 p. b.). V roce 2018 se míra inflace podle PPI rovnala 11,7 %, v roce 2019 se snížila o 15,9 p. b. a znovu došlo k deflaci (– 4,2 %).

Vývoj spotřebitelských cen zboží a služeb v Rusku v letech 2000–2020

Tabulka 10 ukazuje CPI potravinářského a nepotravinářského zboží a placených služeb v letech 2000–2019.

Tabulka 10 CPI potravinářského a nepotravinářského zboží a placených služeb ve spotřebním koši v Rusku v letech 2000–2019 (% , v prosinci k prosinci předchozího roku)

Rok	Potravinářské zboží a alkoholické nápoje	Nepotravinářské zboží	Placené služby
2000	117,9	118,5	133,7
2001	117,1	112,7	136,9
2002	111,0	110,9	136,2
2003	110,2	109,2	122,3
2004	112,3	107,4	117,7
2005	109,6	106,4	121,0
2006	108,7	106,0	113,9
2007	115,6	106,5	113,3
2008	116,5	108,0	115,9
2009	106,1	109,7	111,6
2010	112,9	105,0	108,1
2011	103,9	106,7	108,7
2012	107,5	105,2	107,3
2013	107,3	104,5	108,0
2014	115,4	108,1	110,5
2015	114,0	113,7	110,2
2016	104,6	106,5	104,9
2017	101,1	102,8	104,4
2018	104,7	104,1	103,9
2019	102,6	103,0	103,8

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2020c)

Z tabulky 10 plyne, že v letech 2000–2006, 2009, 2013, 2017, 2019 nejvíce roste index spotřebitelských cen spočítaný v prosinci oproti prosinci předchozího roku v oblasti služeb. Cenový index nepotravinářského zboží má největší nárůst pouze jednou během sledovaného období, a to v roce 2016 (CPI tohoto zboží se rovná 106,5 %, CPI služeb 104,9 % a CPI potravinářského zboží 104,6 %). V letech 2007, 2008, 2010, 2012, 2014, 2015

a 2018 nejvíce roste index spotřebitelských cen potravinového zboží. Největší výkyvy cen lze sledovat u potravinářského zboží a placených služeb. Stupnikova (2014) to vysvětluje tím, že placené služby mají menší konkurenceschopnost, ceny potravin jsou do jisté míry ovlivněny sezónností zemědělské výroby. Nejmenší nárůst cen nepotravinářského zboží lze vysvětlit vyšší konkurenceschopností trhů a větším podílem dovozu. V tabulce 11 jsou uvedeny CPI vybraných skupin zboží a služeb, které se nejvíce podílejí na spotřebním koši.

Tabulka 11 CPI vybraných skupin potravinářského zboží, nepotravinářského zboží a placených služeb ve spotřebním koši v Rusku v letech 2016–2019 (% , v prosinci k prosinci předchozího roku)

	2016	2017	2018	2019
POTRAVINÁŘSKÉ ZBOŽÍ	104,6	101,1	104,7	102,6
Masné výrobky	102,7	100,1	107,6	101,7
Alkoholické nápoje	106,4	102,9	101,3	101,2
Ovoce a zelenina (včetně brambor)	93,2	101,2	104,9	98,0
Mléko a mléčné výrobky	109,5	105,2	102,9	106,1
NEPOTRAVINÁŘSKÉ ZBOŽÍ	106,5	102,8	104,1	103,0
Osobní automobily	106,7	103,0	104,7	103,5
Oděvy a spodní prádlo	107,3	103,0	102,3	102,2
PLACENÉ SLUŽBY	104,9	104,4	103,9	103,8
Služby bydlení, voda, energie, plyn a jiná paliva	105,4	104,6	103,7	104,3

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2020c)

Dle výše uvedené tabulky 11 lze v roce 2016 sledovat největší nárůst cen u oděvů a spodního prádla, a to o 7,3 % v prosinci oproti prosinci roku 2015. V roce 2016 byl nárůst cen větší než nárůst cen nepotravinářského zboží o 0,8 p. b. V roce 2017 je největší nárůst cen u služeb bydlení (o 4,6 %), v roce 2018 u skupiny ovoce a zelenina (o 4,9 %), v roce 2019 u mléka a mléčných výrobků (o 6,1 %). V roce 2017 vzrostly ceny služeb bydlení o 0,2 p. b. více než ceny placených služeb. V roce 2018 lze sledovat větší nárůst cen u skupiny ovoce a zelenina než u potravinářského zboží o 0,2 p. b. Pokles cen lze vidět u skupiny ovoce a zelenina, jejíž ceny se snížily během sledovaného období dvakrát: o 6,8 % v roce 2016 a o 2,0 % v roce 2019.

Dle vlády Ruska (2020a) kromě spotřebního koše pro výpočet CPI existuje spotřební koš pro stanovení životního a existenčního minima. Životní minimum představuje minimální peněžní hodnotu souboru potravinářských výrobků potřebných k zajištění normálního fungování lidského těla a zachování jeho zdraví a minimální soubor nepotravinářských

výrobků a služeb nezbytných ke splnění základních sociálních a kulturních potřeb jednotlivce. Platí, že minimální mzda nesmí být nižší než životní minimum. Minimální mzda je nejnižší státem stanovená částka, kterou musí zaměstnavatel platit zaměstnanci a za kterou může zaměstnanec prodávat svoji práci (Mankiw, 2015, s. 117). Tabulka 12 udává, kolik másla, mléka nebo brambor bylo možné koupit za čistou měsíční minimální mzdu (k 1. lednu, neměnila se během roku) v Rusku a v České republice v letech 2008–2009 a 2014–2015. Dle Ministerstva financí Ruska (2020) minimální mzda v Rusku v posledních dvaceti letech podléhá zdanění daní z příjmů fyzických osob ve výši 13 %, proto byla výše této daně odečtena od hrubé minimální mzdy. Výpočet čisté minimální mzdy v České republice byl proveden za předpokladu, že zaměstnanec uplatňuje pouze základní slevu na poplatníka. Čistá minimální mzda byla dělena průměrnou cenou vybraného potravinářského zboží spočítanou ke konci roku. Výsledky byly zaokrouhleny na jedno desetinné místo. Položky byly vybrány ze základních potravin, které jsou stejné v Rusku a České republice.

Tabulka 12 Výdaje na vybrané položky spotřebního koše v objemu čisté minimální mzdy v Rusku a v České republice v letech 2006, 2014 a 2020 (kg, l)

	2006	2014	2020
Máslo (kg)	Rusko: 8,7 ČR: 62,0	Rusko: 13,5 ČR: 47,6	Rusko: 16,5 ČR: 79,8
Mléko pasterované (l)	Rusko: 51,0 ČR: 445,8	Rusko: 110,3 ČR: 367,3	Rusko: 177,9 ČR: 677,7
Brambory konzumní (kg)	Rusko: 87,7 ČR: 411,5	Rusko: 181,2 ČR: 758,0	Rusko: 362,0 ČR: 962,2

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2021), MPSV (2020), Rosstat (2020b), Suvorov (2021)

Z tabulky 12 je zřejmé, že ve všech sledovaných letech bylo za čistou minimální mzdu možné koupit větší množství daných potravin v České republice než v Rusku – v roce 2006 dokonce o 53,3 kilogramů másla, o 394,8 litrů mléka a o 323,8 kilogramů brambor více. Čistá minimální mzda v Rusku byla v roce 2014 pětikrát větší než v roce 2006, ale to umožnilo koupit pouze o 4,8 kg másla (cena se zvýšila o 226 %), dvakrát více mléka (cena se zvýšila o 134 %) a dvakrát více brambor (cena se zvýšila o 144 %). V roce 2014 bylo za ruskou minimální mzdu možné koupit o 34,1 kilogramů másla, 257 litrů mléka a o 576,8 kilogramů brambor méně než za českou minimální mzdu. V roce 2020 rozdíl množství másla činí 63,3 kilogramů, mléka 499,8 litrů a brambor 600,2 kilogramů. Čistá minimální mzda v Rusku byla v roce 2020 dvakrát větší než v roce 2014, což ale umožnilo

koupit pouze o 2,5 kg másla (cena se zvýšila o 79 %), o 67,6 litrů více mléka (cena se zvýšila o 29 %) a dvakrát více brambor (cena se zvýšila o 9 %).

4.3 Měnová politika Centrální banky Ruské federace v letech 1999–2020

V této podkapitole práce bude pozornost zaměřena na analýzu měnové politiky Centrální banky Ruské federace v letech 1999–2020.

4.3.1 Měnová politika Centrální banky Ruské federace v letech 1999–2008

Jak uvádí CBR (2021), příprava cílů měnové politiky pro rok 1999 probíhala během krizového období na konci roku 1998, kdy se ekonomika nacházela ve stavu šoku po devalvaci, která předurčila zvýšení míry nejistoty ohledně hodnocení budoucího vývoje. Původní prognóza inflace činila 30 %, avšak v červenci roku 1999 došlo ke zvýšení na 50 % kvůli rostoucí nejistotě ekonomické situace. Jak již bylo zmíněno v teoretické části práce, v roce 1999 začal ekonomický růst. Níže uvedená tabulka 13 předkládá informace o prognóze inflace CBR a skutečné míře inflace v letech 1999–2008.

Tabulka 13 Porovnání prognózy inflace Centrální bankou Ruska a skutečné inflace v letech 1999–2008 (% , procentní body)

Rok	Prognóza (%)	Skutečná inflace (%)	Odchylka (p. b.)
1999	30,00	20,18	– 9,82
2000	18,00	18,58	0,58
2001	12,00–14,00	15,06	1,06 (horní hranice)
2002	12,00–14,00	11,99	– 0,01 (dolní hranice)
2003	10,00–12,00	11,73	– 0,27 (horní hranice)
2004	8,00–10,00	10,92	0,92 (horní hranice)
2005	5,50–6,50	9,00	2,50 (horní hranice)
2006	5,50–7,50	11,87	4,37 (horní hranice)
2007	5,00–6,50	13,28	6,78 (horní hranice)
2008	6,00–7,00	20,18	13,18 (horní hranice)

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2019), CBR (2021)

Z tabulky 13 vyplývá, že ve sledovaném období byla skutečná míra inflace nižší než prognózovaná v roce 1999, kdy se odchylka rovnala – 9,82 p. b., a v roce 2002, kdy skutečná míra inflace byla menší než dolní hranice prognózovaného pásma pouze o 0,01 p. b. Skutečná míra inflace odpovídala prognózovanému pásmu dvakrát, a to v letech 2000

a 2003. V letech 2000, 2001 a 2004–2008 byla skutečná inflace vyšší než prognózovaná. Největší odchylky lze sledovat v letech 2005–2007 (o 2,50; 4,37; 6,78; 13,18 p. b. nad horní hranicí).

4.3.2 Měnová politika Centrální banky Ruské federace v letech 2009–2020

V období 2009–2014 dochází k pokrizovému oživení a vypuknutí nové krize. Tabulka 14 znázorňuje porovnání prognózy inflace CBR a skutečné inflace v letech 2009–2013.

Tabulka 14 Porovnání prognózy inflace CBR a skutečné inflace v zemi v letech 2009–2013 (% , procentní body)

Rok	Prognóza (%)	Skutečná inflace (%)	Odchylka (p. b.)
2009	9,00–13,00	8,80	– 0,20 (dolní hranice)
2010	9,00–10,00	8,78	– 0,22 (dolní hranice)
2011	5,00–7,00	6,10	odpovídá předpovědi
2012	6,00	6,57	0,57
2013	5,00–6,00	6,47	0,47 (horní hranice)

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2020b), CBR (2021)

V letech 2009 a 2010 byla skutečná inflace nižší než prognózovaná (o 0,20 a 0,22 p. b. pod dolní hranicí prognózovaného pásma). Během sledovaného období skutečná inflace odpovídala předpovědi pouze jednou, v roce 2011. V letech 2012–2013 byla skutečná inflace vyšší než prognózovaná. Jak již bylo zmíněno v teoretické části práce, CBR zavedla režim cílování inflace na konci roku 2014, a proto bude v níže uvedené tabulce 15 skutečná inflace v letech 2014–2020 porovnána s inflačním cílem namísto prognózy.

Tabulka 15 Porovnání tolerančního pásma inflačního cíle vyhlášeného CBR a skutečné inflace v Rusku v letech 2014–2020 (% , p. b.)

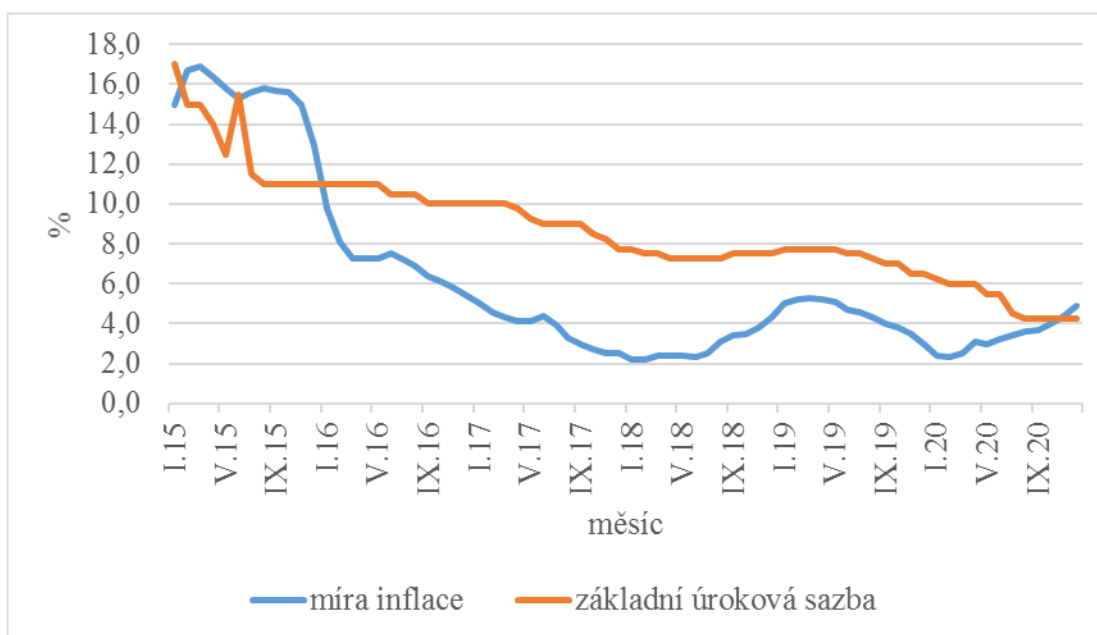
Rok	Toleranční pásmo inflačního cíle	Skutečná inflace (%)	Odchylka (p. b.)
2014	5,0 ± 1,5 p. b.	11,35	9,85 (horní hranice)
2015	4,5 % ± 1,5 p. b.	12,91	6,41 (horní hranice)
2016	4,00 % ± 1,5 p. b.	5,39	v rámci tolerančního pásma
2017	4,00 % ± 1,5 p. b.	2,51	v rámci tolerančního pásma
2018	4,00 % ± 1,5 p. b.	4,26	v rámci tolerančního pásma
2019	4,00 % ± 1,5 p. b.	3,04	v rámci tolerančního pásma
2020	4,00 % ± 1,5 p. b.	4,91	v rámci tolerančního pásma

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2020b), CBR (2021)

Režim cílování inflace byl v Rusku zaveden poměrně nedávno, ale jak je vidět v tabulce 15, v letech 2016–2020 se podařilo udržet skutečnou inflaci v rámci tolerančního pásma. V roce 2014 skutečná inflace významně stoupla nad horní hranici tolerančního pásma o 9,85 p. b. V roce 2015 došlo k odchylce ve výši 6,41 p. b. nad horní hranicí tolerančního pásma, inflace v tomto roce činila 12,91 %. Inflace v roce 2015 byla dokonce vyšší než v roce 2014, konkrétně o 1,56 p. b. Po dvou letech uplatnění režimu cílování inflace se podařilo snížit míru inflace na jednocifernou hodnotu v roce 2016, a v roce 2017 dokonce snížit pod stanovený cíl 4,00 %. Inflace se nacházela pod 4% úrovní v letech 2017 a 2019. V roce 2017 byla inflace o 1,49 p. b. nižší než 4,00 % a pouze o 0,01 p. b. nad dolní hranicí tolerančního pásma. V letech 2016, 2018 a 2020 se inflace dostala nad tuto úroveň (5,39, 4,26, 4,91 %). Z let, kdy se inflace nacházela v rámci tolerančního pásma, k nejvyšší odchylce nad stanovený cíl došlo v roce 2016, kdy byla míra inflace o 1,39 p. b. vyšší než 4,00 % a pouze o 0,11 p. b. pod horní hranicí tolerančního pásma.

Jak již bylo zmíněno v teoretické části práce, CBR používá základní úrokovou sazbu jako hlavní nástroj měnové politiky. Níže uvedený obrázek 8 ilustruje vývoj míry inflace a změny základní úrokové sazby v Rusku v posledních šesti letech. Míra inflace byla zde a na následujícím obrázku zaokrouhlena na jedno desetinné místo. CBR (2021) sleduje závislost vývoje základní úrokové sazby a vývoje míry inflace oproti stejnému měsíci předchozího roku.

Obrázek 8 Vývoj míry inflace oproti stejnému měsíci předchozího roku a základní úrokové sazby CBR v Rusku v letech 2015–2020 (%)

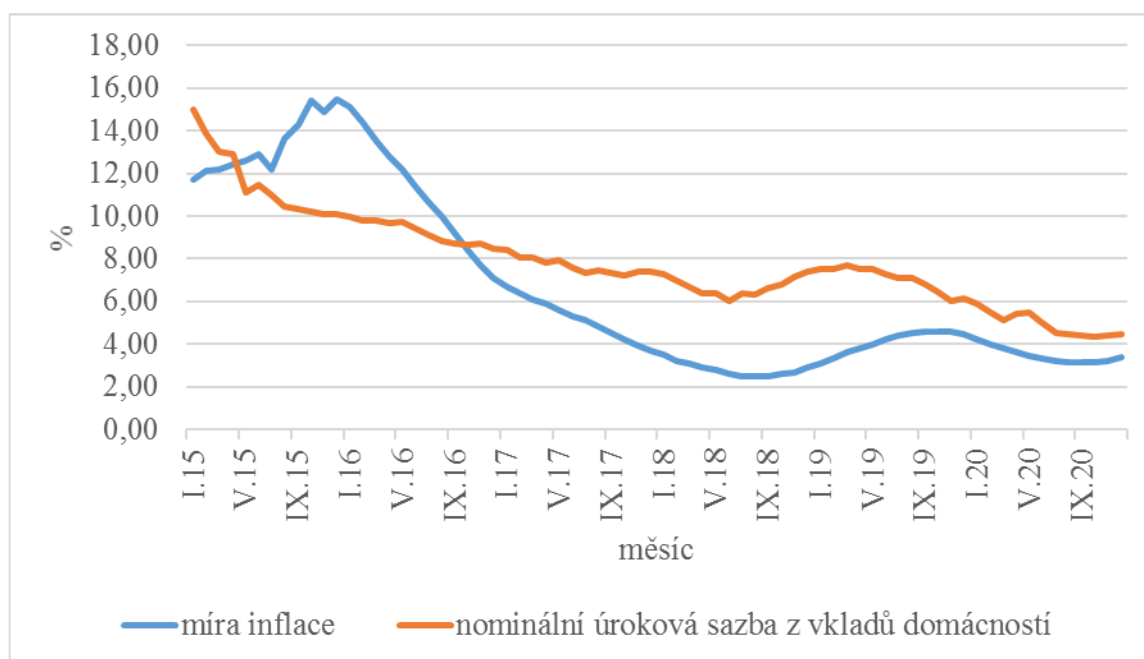

Zdroj: vlastní zpracování, CBR (2020c), Rosstat (2021)

Z obrázku 8 je patrné, že mezi základní úrokovou sazbou a mírou inflace existuje závislost. K největšímu zvýšení základní úrokové sazby během sledovaného období došlo v lednu 2015, kdy byla sazba zvýšena o 7,5 p. b. na 17 %. Míra inflace v tomto měsíci činila 15 %. Nejdéle na jedné úrovni zůstávala základní úroková sazba od srpna 2015 do května 2016 (10 měsíců), a to ve výši 11 %. Míra inflace v tomto časovém úseku měla klesající tendenci a pohybovala se v rozmezí 15,8–7,3 %. Dalším dlouhým časovým intervalem, kdy byla základní úroková sazba ponechána beze změny, je září 2016 až březen 2017 (7 měsíců). V tomto intervalu se míra inflace postupně snížila z 6,4 % na 4,3 % a přiblížila se k cílové hodnotě 4 %. Míra inflace je nižší než základní úroková sazba v červnu až srpnu 2014, listopadu 2014, lednu 2015, červnu 2015 a lednu 2016 až říjnu 2020. Po několikaletém období, kdy byla míra inflace nižší než základní úroková sazba, byla v listopadu a prosinci 2020 míra inflace vyšší.

Základní úroková sazba ovlivňuje výše úrokových sazeb u půjček a vkladů v komerčních bankách. Pro účely této práce bylo rozhodnuto srovnat vývoj míry inflace a úrokových sazeb z vkladů. Jak ukazuje výzkum analytické služby Realnoe Vremya (2020), banky se stále méně snaží držet krok s rozhodnutími centrální banky, a proto i v souvislosti se sazbami z vkladů je situace v poslední době velmi neobvyklá. Občas se může stát, že maximální úroková sazba z vkladů nabízených bankami je vyšší než základní úroková sazba centrální banky (důležité je zdůraznit, že pouze v některých případech). Od ledna 2015 do května 2020 byla základní úroková sazba CBR vyšší než sazba z vkladů, ale od května 2020 byla vyšší maximální sazba z vkladů (s výjimkou června 2020, kdy základní sazba CBR byla o 0,49 p. b. větší). Například v listopadu 2020 byla maximální sazba o 0,17 p. b. a v prosinci téhož roku o 0,24 p. b. vyšší než základní úroková sazba, která nebyla během této doby změněna a činila 4,25 %. Bikbov (2020) uvádí, že na výši úrokových sazeb z vkladů domácností působí více faktorů. Kromě základní úrokové sazby je ovlivňuje konkurenční prostředí – pokud je na trhu vyšší konkurenceschopnost, vede to zpravidla ke zvýšení úrokových sazeb z vkladů. Sherunkova (2020) píše, že se v druhé polovině roku 2020 výnosnost vkladů blížila nule kvůli rostoucí inflaci a snižujícím se úrokovým sazbám, ale i přesto bankovní vklady zůstávají hlavním nástrojem na spoření domácností. Obrázek 9 ukazuje vývoj míry inflace vyjádřené přírůstkem průměrného ročního indexu cen a maximální nominální úrokové sazby z vkladů domácností v Rusku v letech 2014–2020. Maximální nominální úroková sazba je představena na vklady v rublech deseti úvěrových institucí přitahujících největší objem vkladů domácností v zemi a pro pohodlnější výpočty byla zaokrouhlena na dvě desetinná místa.

Obrázek 9 Vývoj míry inflace vyjádřené přírůstkem průměrného ročního indexu cen a nominální maximální úrokové sazby z vkladů domácností v Rusku v letech 2015–2020 (%)

Zdroj: vlastní zpracování, CBR (2021a), Rosstat (2021)

Reálná úroková sazba byla vypočítána pomocí vzorce a výsledek byl zaokrouhlen na dvě desetinná místa. Spoření pro domácnosti v podobě bankovních vkladů je výhodné, když je reálná úroková sazba z vkladů kladná (Revenda a kol., 2012, s. 17). Reálná úroková sazba z vkladů domácností byla záporná od května 2015 do září 2016. V ostatních měsících byla kladná. To znamená, že bankovní vklady byly výhodným způsobem spoření pro domácnosti od ledna do dubna 2015 a od října 2016 do prosince 2020. Je důležité připomenout, že se jedná o maximální úrokovou sazbu a hodnoty úrokových sazeb mohly být nižší. Největší reálná úroková míra byla v listopadu 2018 a činila 4,36 % (při míře inflace 2,7 % a nominální úrokové sazbě 7,18 %). V případě použití vzorce vhodného pro nízké hodnoty míry inflace a nominální úrokové sazby by se reálná úroková sazba v listopadu 2018 přibližně rovnala 4,48 %. Nejnižší úroková míra byla v prosinci 2015 a rovnala se – 4,68 % (při míře inflace 15,5 % a nominální úrokové sazbě 10,1 %).

5 Výsledky a diskuse

Vlastní práce zahrnuje vývoj podílu výdajů domácností a analýzu vývoje míry inflace podle hlavních cenových indexů. Rovněž se věnuje měnové politice Centrální banky Ruské federace.

Největších hodnot roční míra inflace podle indexu spotřebitelských cen v prosinci oproti prosinci předchozího roku dosahovala během krizových let. Po rozpadu SSSR koncem roku 1991 v Ruské federaci byla provedena řada rozsáhlých ekonomických reforem. Liberalizace cen, která znamenala zrušení státní kontroly cen, vedla k období hyperinflace (do roku 1996). Finanční krize a devalvace rublu v roce 1998 znovu vedly ke zvýšení míry inflace. Poprvé byla mírná inflace pozorována v roce 2006, ale již v následujících letech 2007 a 2008 se míra inflace vrátila na dvoucifernou hodnotu. V roce 2014 vypukla další krize, avšak odlišná od té roku 2008. V tomto roce měly na inflaci vliv i jiné negativní faktory, jako je zavedení sankcí vůči Rusku a uvalení embarga Ruskem na země, které zavedly či podpořily protiruské sankce. Zajímavé je, že negativní dopad sankcí na Rusko se každým rokem snižuje a ruské protisankce mají horší dopad na rozvoj ekonomiky země. Inflace zůstala na poměrně vysoké úrovni i v roce 2015, ale od roku 2016 se již začala snižovat na jednociferné hodnoty. Byl porovnán také vývoj míry inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI. Největší kolísavost hodnot byla pozorována u míry inflace podle PPI, v letech 2008 a 2019 dokonce docházelo k deflaci. Míra inflace se v Rusku stabilizovala pouze v roce 2016.

Analýza vývoje podílu domácností na zboží a služby ve spotřebním koši ukázala, že největší výdajovou položku v letech 1995, 1998 a 2006–2020 (s výjimkou roku 2014) tvořily potravinářské statky. V letech 1995 a 1998 podíl výdajů na potraviny dokonce převyšoval 50 %. I když v dalších letech podíl výdajů na potravinářské zboží klesá, zůstává stále vysoký. Dle Clementse a Si (2017) větší podíl výdajů na potravinářské statky mluví o tom, že v zemi je nižší životní úroveň. V letech 2006–2016 největší výdajovou položku v rámci celého spotřebního koše tvořila skupina masné výrobky, která patří do potravinářských zboží, ale v letech 2017–2020 domácnosti nejvíce utrácely za služby bydlení, vodu, energii, plyn a jiná paliva, i když v těchto letech největší část výdajů byla spojená s potravinářským zbožím, nikoliv se službami. Nejmenší nárůst cen v letech 2000–2019 byl zjištěn u nepotravinářských zboží, největší růst CPI byl sledován u potravinářských zboží a placených služeb. V letech 2016 a 2019 docházelo k poklesu cen skupiny ovoce a zelenina, což lze vysvětlit sezónními

změnami cen (Stupnikova, 2014). Dále bylo zjištěno, že v letech 2006, 2014 a 2020 množství vybraných potravin, které bylo možné koupit za čistou minimální mzdu, bylo o hodně větší v České republice než v Rusku.

V rámci rozboru měnové politiky CBR byla porovnána prognóza CBR a skutečná míra inflace v letech 1999–2013 a po zavedení režimu cílování inflace v roce 2014 skutečná inflace s inflačním cílem. Jelikož byl režim cílování inflace zaveden poměrně nedávno, je brzy na vyhlášení úspěšnosti tohoto režimu v Rusku, ale od roku 2016 se skutečná inflace nacházela v rámci tolerančního pásma (v letech 2017 a 2019 byla dokonce nižší než inflační cíl), což vypovídá o prvních úspěšných výsledcích. Je důležité chápat, že se inflace formuje také pod vlivem nepeněžních faktorů mimo dohled CBR. V rámci analýzy míry inflace bylo zjištěno, že míra inflace byla mírná a postupně se snižovala od roku 2009 do roku 2013, ale Gorjunov (2015) tvrdí, že do roku 2014 CBR nepřijímala aktivní opatření zaměřené na potlačení inflace. Hlavním nástrojem měnové politiky CBR je základní úroková sazba, v rámci praktické části byla prokázána souvislost mezi mírou inflací oproti stejnému měsíci předchozího roku a základní úrokovou sazbou CBR v letech 2015–2020. V rámci praktické části byla prokázána závislost mezi mírou inflace oproti stejnému měsíci předchozího roku a základní úrokovou sazbou a vypočtena maximální reálná úroková sazba z vkladů domácností v letech 2015–2020. Dle Sherunkové (2020) jsou bankovní vklady pro domácnosti hlavním způsobem spoření. Jak ukázal výpočet, po větší dobu bylo spoření v těchto letech výhodné, avšak je nutné chápat, že se jednalo o maximální úrokovou sazbu a reálný dopad inflace mohl být jiný.

6 Závěr

Tato bakalářská práce byla věnována vývoji inflace v Ruské federaci. Inflace je pojímána jako zvyšování cenové hladiny, které má za následek snížení kupní síly peněz. Inflace je obvykle vnímána jako negativní jev, ale vyskytují se i názory, že mírná inflace může působit na ekonomiku pozitivně. Teoretická část byla zpracována na základě literární rešerše a byl v ní přiblížen pojem inflace, její dělení, měření a důsledky. V Ruské federaci provádí výpočet míry inflace a stanovení spotřebního koše Federální služba statistiky. V teoretické části byla rovněž popsána měnová politika prováděná Centrální bankou Ruské federace a cílování inflace a uvedeny nejdůležitější události spojené s inflací v Ruské federaci. V návaznosti na teoretické podklady byla vytvořena vlastní analýza vývoje míry inflace a hodnocena úspěšnost měnové politiky Centrální banky Ruské federace.

V praktické části byla provedena analýza vývoje míry inflace od začátku existence samotného Ruska. Byly provedeny vlastní výpočty meziměsíční a roční míry inflace na základě dat převzatých z oficiálních webových stránek Federální služby statistiky Ruska. Inflace po dlouhou dobu vykazovala velmi vysoké hodnoty (i po skončení období hyperinflace) a stabilizovala se až v posledních letech. Rozdíl mezi nejvyšší inflací v roce 1992 (2508,84 %) a nejmenší v roce 2007 (2,51 %) je obrovský (2506,33 p. b.). Od počátku cílování inflace snižovala CBR inflační cíl a momentálně jej ukotvila. Jak ukázalo porovnání skutečné inflace s inflačním cílem CBR, v prvních dvou letech vykazovala skutečná inflace značné odchylky od inflačního cíle, ale v následujících letech se skutečná inflace nacházela v rámci tolerančního pásma, proto lze předpokládat, že bude CBR schopná udržovat inflaci v tomto pásmu i nadále. Centrální banka bude pokračovat v měnové politice v režimu cílování inflace i v dalších letech.

7 Seznam použitých zdrojů

- GLOTOVA, I. a kol., 2015. *Finansy*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Stavropol: AGRUS. 352 s. ISBN 978-5-9596-1175-0.
- HOLMAN, R., 2011. *Ekonomie*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck. 696 s. ISBN 978-80-740-0006-5.
- JUREČKA, V. a kol., 2017. *Makroekonomie*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada Publishing. 368 s. ISBN 978-80-271-0251-8.
- KOLJADA, N. a kol., 2017. *Osobnosti denezhno-kreditnoj politiki Rossii, Kazahstana i Kyrgyzstana v novom tysjacheletii*. Barnaul: Kolmogorov, 2017. 129 s. ISBN 978-5-91556-416-8.
- MANKIW, N. G., 2015. *Principles of Economics*. 7. vyd. Stamford: Cengage learning. 847 s. ISBN 978-1-285-16587-5.
- REVENDA, Z. a kol., 2012. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha: Management Press. 424 s. ISBN 978-80-7261-240-6.
- ROJÍČEK, M. a kol., 2016. *Makroekonomická analýza - teorie a praxe*. Praha: Grada. 544 s. ISBN 978-80-247-5858-9.
- SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D., 2010. *Economics*. New York: McGraw-Hill. 676 s. ISBN 978-0-07-351129-0.
- SOUKUP, J. a kol. 2010. *Makroekonomie*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Management Press. 520 s. ISBN 978-80-7261-219-2.
- USOV, V., 1999. *Dengi. Denezhnoe obrashenie. Infljatsija*. Moskva: Banki i birzhi, JUNITI. 544 s. ISBN 5-238-00059-6.
- Analytické centrum Gosdumy Ruska. *Dynamika potrebitelskih cen v period spada ekonomiki* [online]. 2016 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z: <https://ac.gov.ru/files/publication/a/7642.pdf>
- BARANOV, A., SOMOVA, I., ZHDANOV, A., 2017. *Analiz infljatsii v Rossii v 2000-2016 gg* [online]. 2017 [cit. 2021-01-10] Dostupné z: <https://cyberleninka.ru/article/n/analiz-inflyatsii-v-rossii-v-2000-2016-gg>
- BIKBOV, A., 2020. *Eksperty prognozirujuť ottok sredstv naselenija iz bankov* [online]. 2020 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://finance.rambler.ru/realty/44713034-eksperty-prognoziryuyut-ottok-sredstv-naseleniya-iz-bankov/>

CLEMETS, K. W., SI, J., 2017. Engel's Law, Diet Diversity, and the Quality of Food Consumption. *American Journal of Agricultural Economics*. [online]. Vol. 100, Iss. 1, pp. 1–22 [2021-01-20]. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1093/ajae/aax053>

CBR, 2020. *Celi i principy denezhno-kreditnoj politiki* [online]. 2020 [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: https://www.cbr.ru/dkp/objective_and_principles/

CBR, 2020a. *Chto takoe infljacija* [online]. 2020 [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: https://www.cbr.ru/dkp/about_inflation/

CBR, 2020b. *Stavka refinansirovanija Centralnogo banka Ruskoj federaciji* [online]. 2020 [cit. 2020-12-05]. Dostupné z: https://www.cbr.ru/statistics/idkp_br/refinancing_rates1/

CBR, 2020c. *Ključevaja stavka banka Rossii* [online]. 2020 [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: https://www.cbr.ru/hd_base/KeyRate/

CBR, 2021. *Vestnik banka Rossii* [online]. 2021 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z: https://www.cbr.ru/about_br/publ/vestnik/year/2021/

CBR, 2021a. *Dinamika maksimalnoj procentnoj stavki (po vkladam v rossijskich rubljah) desjati kreditnyh organizacij, privlekajuschih naibolshij objem depozitov fizičeskich lits* [online]. 2021 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://cbr.ru/statistics/avgprocstav/>

ČNB, 2020. Co to jsou nominální a reálné úrokové sazby? *Cnb.cz* [online]. © 2020 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Co-to-jsou-nominalni-a-realne-urokove-sazby/>

ČSÚ, 2021. *Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb* [online]. 2021 [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CEN10&z=T&f=TABULKA&skupId=1793&katalog=31779&pvo=CEN10>

Federální zákon ze dne 10. 07.2002 č. 86-FZ „O Centrální bance Ruské federace (Bance Ruska)“

GORJUNOV, E., DROBYSHEVSKIJ, S., TRUNIN, P., 2015. *Denezhno-kreditnaja politika Banka Rossii: strategija i taktika*. [online]. 2015 [2020-12-10]. Dostupné z: https://www.iep.ru/files/text/nauchnie_jurnali/goryunov_trunin_drobyshevsky_vopreco_4-2015.pdf

Gosduma Ruské federace, 2020. *Novyj tekst Konstitucii RF s popravkami 2020* [online]. 2020 [cit. 2020-08-01]. Dostupné z: <http://duma.gov.ru/news/48953/>

IMF, 2019. *Russian Federation: 2019 Article IV Consultation-Press Release; Staff Report* [online]. 2019 [2020-12-02]. Dostupné z:

<https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2019/08/01/Russian-Federation-2019-Article-IV-Consultation-Press-Release-Staff-Report-48549>

KOCHNEVA, L., 2014 *Matematika v kommercheskih raschetah. Chast I.* [online]. 2014 [cit. 2020-09-09]. Dostupné z: <<https://www.twirpx.com/file/2699127/>

KOCOFANA, T., 2018. *Infljatsionnye protsessy v SSSR v gody zastoja i perestrojki* [online]. 2018 [cit. 2020-10-21]. Dostupné z: <https://cyberleninka.ru/article/n/inflyatsionnye-protsessy-v-sssr-v-gody-zastoja-i-perestroyki/viewer>

KOROLEVA, I., 2001. *Liberalizatsija cen.* [online]. 2001 [cit. 2020-10-23]. Dostupné z: <https://cyberleninka.ru/article/n/liberalizatsiya-tsen>

LUKOVKINA, E., MELNIKOV, V., 2006. *Dinamika lichnogo potreblenija v Rossii v 1990-2005 gg.* [online]. 2006 [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: http://www.perspektivy.info/rus/ekob/dinamika_lichnogo_potreblenija_v_rossii_v_1990-2005_gg_2007-01-14.htm

MPSV ČR, 2020. Přehled o vývoji částek minimální mzdy. *Mpsv.cz* [online]. © 2020 [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/prehled-o-vyvoji-castek-minimalni-mzdy>

NABIULLINA, E., 2014. *Zajavlenie predsedatelja Banka Rossii E.S. Nabiullinoj po itogam zasedanija Soveta direktorov 12 sentjabrja 2014 goda* [online]. 2014 [cit. 2020-10-23]. Dostupné z: <https://www.cbr.ru/press/event/?id=5208>

PALTSEVA, G., BOJKO, O., 2015. *Osobennosti rascheta potrebitelskih cen v Rossii* [online]. 2015 [cit. 2020-09-19]. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/74272632.pdf>

PAŇKOV, V., 1996. *Ekonomická transformace Ruska.* [online]. 1996 [cit. 2020-10-21] Dostupné z: <https://mv.iir.cz/article/view/1025/1076>

RBC, 2009. *V avguste v Rossii zafiksirovana nulevaja infljatsija* [online]. 2009 [cit. 2020-11-28]. Dostupné z: <https://www.rbc.ru/society/04/09/2009/5703d6239a7947733180ad3f>

Realnoe Vremya. *Kak svjazany stavki centrobanka i procentov po vkladam, depozitam i kreditam.* [online]. 2020 [cit. 2021-02-16]. Dostupné z: <https://realnoevremya.ru/articles/182013-kak-svyazany-stavki-centrobanka-i-procentov-po-vkladam-depozitam-kreditam>

Rosstat. *Metodologicheskie pojasnenija.* [online]. 2002 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://www.gks.ru/bgd/regl/b02_17/IssWWW.exe/Stg/d010/i011060r.htm

Rosstat (2019). *Tseny.* [online]. 2019 [2020-10-11]. Dostupné z: http://old.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/tariffs/#

Rosstat, 2019a. *Ob utverzheniji Ofitsialnoj statisticheskou metodologii organizacii statisticheskogo nabljudenija za potrebitelskimi cenami na tovary i uslugi i rascheta indeksov potrebitelskyh tsen.* [online]. 2019 [2020-04-10]. Dostupné z:

<http://docs.cntd.ru/document/420248337>

Rosstat, 2020. *Kak Rosstat schitaet inflatsiju i mozžno li ego pereproverit.* [online]. 2020 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: <https://rosstat.gov.ru/ps/inflation/>

Rosstat, 2020a. *Rosstat uvelichil kolichestvo tovarov i uslug, otsenivaemyh při raschete infljatsii.* [online]. 2020 [cit. 2021-01-01]. Dostupné z:

<https://rosstat.gov.ru/folder/313/document/110908>

Rosstat (2020b). *Tseny.* [online]. 2020 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z:

<https://rosstat.gov.ru/price>

Rosstat (2020c). *Rossija v tsifrah.* [online]. 2020 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z:

<https://rosstat.gov.ru/folder/210/document/13239>

Rosstat. *Indeksy potrebitelskyh tsen.* [online]. 2021 [cit. 2021-02-01] Dostupné z:

http://www.gks.ru/bgd/free/b00_24/IssWWW.exe/Stg/d000/i000860r.htm.

RYBAKOVA, E. *Analitiki otsenili vlijanie pandemii na ekonomiku Rossii.* [online].

2020 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z: <https://www.rbc.ru/economics/08/09/2020/5f570b589a7947a7d20d6a74>

STUPNIKOVA, A. *Prostranstvennoje povedenie cen v Rossijskoj federacii v 2003-2012 gg.* [online]. 2014 [cit. 2020-01-12]. Dostupné z:

<https://cyberleninka.ru/article/n/prostranstvennoe-povedenie-tsen-v-rossijskoj-federatsii-v-2003-2012-gg>

SURINOV, A., 2010. *Indeks potrebitelskich tsen: teorija a praktika.* [online]. 2010 [cit. 2020-04-10]. Dostupné z:

https://www.gks.ru/free_doc/new_site/rosstat/smi/prezentIP

SUVOROV, A., 2021. *MROT v Rossii s 2000 goda.* [online]. 2021 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://suvorov.legal/mrot-v-rossii/>

VLÁDA RUSKA. *Monitoring ob itogah socialno-ekonomicheskigo razvitija Rossijskoj federacii v 2009 godu.* [online]. 2010 [cit. 2020-11-20]. Dostupné z:

http://old.economy.gov.ru/minec/activity/sections/macro/monitoring/doc20100203_01.

VLÁDA RUSKA, 2020b. *O prodlenii dejstvija otdelnyh specialnyh ekonomicheskikh mer v celjah obespechenija bezopasnosti Rossijskoj federacii.* [online]. 2020 [cit. 2020-12-01]. Dostupné z:

<http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202011210001>

- VLÁDA RUSKA, 2020a. Chto takoe prozhitochnyj minimum?. *Duma.gov.ru* [online]. © 2020 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <http://duma.gov.ru/news/47674/>
- VITCHUKOVA, E., 2014. *Kljuhevaja stavka i stavka refinansirovanija: izmeneniya podhodov k instrumentam denezhno-kreditnoj politiki*. [online]. © 2014 [cit. 2020-10-25] Dostupné z: <https://cyberleninka.ru/article/n/klyuchevaya-stavka-i-stavka-refinansirovaniya-izmeneniya-podhodov-k-instrumentam-denezhno-kreditnoj-politiki-banka-rossii/viewer>.
- WEGREN, S. K., 2011. Food Security and Russia's 2010 Drought. *Eurasian Geography and Economics*. *Eurasian Geography and Economics* [online]. Vol. 52, Iss. 1 [cit. 2020-10-20]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.2747/1539-7216.52.1.140>.

8 Přílohy

Příloha 1 Měsíční minimální mzda a průměrné ceny vybraného zboží v Rusku a České republice v letech 2006, 2014, 2020	I
Příloha 2 Míra inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI v Rusku v letech 2000–2019 (%)..	II
Příloha 3 Vývoj míry inflace a základní úrokové sazby v Rusku v letech 2015–2020 (%)..	III
Příloha 4 Rozdíl mezi základní úrokovou sazbou CBR a maximální nominální úrokovou sazbou z vkladů domácností v letech 2015–2020 (p. b.)	V
Příloha 5 Vývoj průměrné míry inflace, maximální nominální úrokové sazby a reálné úrokové sazby z vkladů domácností v Rusku v letech 2015–2020 (%).....	VII

Příloha 1 Měsíční minimální mzda a průměrné ceny vybraného zboží v Rusku a České republice v letech 2006, 2014, 2020

Tabulka 16 Měsíční minimální mzda v Rusku a ČR v letech 2006, 2014 a 2020 (rub, Kč)

Rok	Minimální mzda v Rusku (rub/měsíc)	Minimální mzda v České republice (Kč/měsíc)
2006	hrubá 1100, čistá 957	hrubá 7570, čistá 6420
2014	hrubá 5554, čistá 4832	hrubá 8500, čistá 7564
2020	hrubá 12130, čistá 10553	hrubá 14600, čistá 12124

Zdroj: vlastní zpracování, MPSV (2020), Suvorov (2021)

Tabulka 17 Průměrné spotřebitelské ceny másla, mléka a brambor v Rusku a ČR v letech 2006, 2014 a 2020 (rub/kg, rub/l, Kč/kg, Kč/l)

Rok	Ceny v Rusku	Ceny v České republice
2006	máslo 109,71 rub/kg mléko pasterované 18,76 rub/l konzumní brambory 10,91 rub/kg	máslo 103,57 Kč/kg mléko pasterované 14,40 Kč/l konzumní brambory 15,60 Kč/kg
2014	máslo 357,54 rub/kg mléko pasterované 43,81 rub/l konzumní brambory 26,66 rub/kg	máslo 159,06 Kč/kg mléko pasterované 20,59 Kč/l konzumní brambory 9,98 Kč/kg
2020	máslo 638,69 rub/kg mléko pasterované 59,32 rub/l konzumní brambory 29,15 rub/kg	máslo 151,91 Kč/kg mléko pasterované 17,89 l/kg konzumní brambory 12,60 Kč/kg

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2021), Rosstat (2020b)

Příloha 2 Míra inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI v Rusku v letech 2000–2019 (%)

Tabulka 18 Míra inflace podle CPI, PPI a deflátoru HDP v Rusku v letech 2000–2008 (%)

Rok	CPI	Deflátor HDP	PPI
2000	20,18	37,6	31,9
2001	18,58	16,5	8,3
2002	15,06	15,5	17,7
2003	11,99	13,8	12,5
2004	11,73	20,3	28,8
2005	10,92	19,3	13,4
2006	9,00	15,2	10,4
2007	11,87	13,8	25,1
2008	13,28	18,0	– 7,0

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2019)

Tabulka 19 Míra inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI v Rusku v letech 2009–2014 (%)

Rok	CPI	Deflátor HDP	PPI
2009	8,80	2,0	13,9
2010	8,78	14,2	16,7
2011	6,10	15,9	12,0
2012	6,57	8,9	5,1
2013	6,47	5,3	3,5
2014	11,35	7,5	6,3

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2019)

Tabulka 20 Míra inflace podle CPI, deflátoru HDP a PPI v Rusku v letech 2015–2019 (%)

Rok	CPI	Deflátor HDP	PPI
2015	12,91	7,2	12,1
2016	5,39	2,8	7,5
2017	2,51	5,3	8,4
2018	4,26	10	11,7
2019	3,04	3	– 4,2

Zdroj: vlastní zpracování, Rosstat (2019)

Příloha 3 Vývoj míry inflace a základní úrokové sazby v Rusku v letech 2015–2020 (%)

Tabulka 21 Vývoj míry inflace oproti stejnému měsíci předchozího roku a základní úrokové sazby v Rusku v letech 2015–2020 (%)

Měsíc	1.2015	2.2015	3.2015	4.2015	5.2015	6.2015
Míra inflace	15,0	16,7	16,9	16,4	15,8	15,3
Základní ú. s.	17,0	15,0	15,0	14,0	12,5	15,5

Měsíc	7.2015	8.2015	9.2015	10.2015	11.2015	12.2015
Míra inflace	15,6	15,8	15,7	15,6	15,0	12,9
Základní ú. s.	11,5	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0

Měsíc	1.2016	2.2016	3.2016	4.2016	5.2016	6.2016
Míra inflace	9,8	8,1	7,3	7,3	7,3	7,5
Základní ú. s.	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0	10,5

Měsíc	7.2016	8.2016	9.2016	10.2016	11.2016	12.2016
Míra inflace	7,2	6,9	6,4	6,1	5,8	5,4
Základní ú. s.	10,5	10,5	10,0	10,0	10,0	10,0

Měsíc	1.2017	2.2017	3.2017	4.2017	5.2017	6.2017
Míra inflace	5,0	4,6	4,3	4,1	4,1	4,4
Základní ú. s.	10,0	10,0	10,0	9,75	9,25	9,0

Měsíc	7.2017	8.2017	9.2017	10.2017	11.2017	12.2017
Míra inflace	3,9	3,3	3,0	2,7	2,5	2,5
Základní ú. s.	9,0	9,0	9,0	8,5	8,25	7,75

Měsíc	1.2018	2.2018	3.2018	4.2018	5.2018	6.2018
Míra inflace	2,2	2,2	2,4	2,4	2,4	2,3
Základní ú. s.	7,75	7,5	7,5	7,25	7,25	7,25

Měsíc	7.2018	8.2018	9.2018	10.2018	11.2018	12.2018
Míra inflace	2,5	3,1	3,4	3,5	3,8	4,3
Základní ú. s.	7,25	7,25	7,5	7,5	7,5	7,5

Měsíc	1.2019	2.2019	3.2019	4.2019	5.2019	6.2019
Míra inflace	5,0	5,2	5,3	5,2	5,1	4,7
Základní ú. s.	7,75	7,75	7,75	7,75	7,75	7,5

Měsíc	7.2019	8.2019	9.2019	10.2019	11.2019	12.2019
Míra inflace	4,6	4,3	4,0	3,8	3,5	3,0
Základní ú. s.	7,5	7,25	7,0	7,0	6,5	6,5

Měsíc	1.2020	2.2020	3.2020	4.2020	5.2020	6.2020
Míra inflace	2,4	2,3	2,5	3,1	3,0	3,2
Základní ú. s.	6,25	6,0	6,0	6,0	5,5	5,5

Měsíc	7.2020	8.2020	9.2020	10.2020	11.2020	12.2020
Míra inflace	3,4	3,6	3,7	4,0	4,4	4,9
Základní ú. s.	4,5	4,25	4,25	4,25	4,25	4,25

Zdroj: vlastní zpracování, CBR (2020c), Rosstat (2021)

Příloha 4 Rozdíl mezi základní úrokovou sazbou CBR a maximální nominální úrokovou sazbou z vkladů domácností v letech 2015–2020 (p. b.)

Tabulka 22 Rozdíl mezi základní úrokovou sazbou CBR a maximální nominální úrokovou sazbou z vkladů domácností v letech 2015–2020 (p. b.)

Měsíc	1.2015	2.2015	3.2015	4.2015	5.2015	6.2015
Rozdíl mezi zákl. ú.s. a max. ú.s.	1,99	1,16	1,99	1,12	1,4	4,01

Měsíc	7.2015	8.2015	9.2015	10.2015	11.2015	12.2015
Rozdíl mezi zákl. ú.s. a max. ú.s.	0,52	0,54	0,66	0,78	0,93	0,90

Měsíc	1.2016	2.2016	3.2016	4.2016	5.2016	6.2016
Rozdíl mezi zákl. ú.s. a max. ú.s.	1,01	1,22	1,21	1,35	1,24	1,07

Měsíc	7.2016	8.2016	9.2016	10.2016	11.2016	12.2016
Rozdíl mezi zákl. ú.s. a max. ú.s.	1,37	1,67	1,28	1,34	1,26	1,51

Měsíc	1.2017	2.2017	3.2017	4.2017	5.2017	6.2017
Rozdíl mezi zákl. ú.s. a max. ú.s.	1,6	1,94	1,95	1,95	1,33	1,41

Měsíc	7.2017	8.2017	9.2017	10.2017	11.2017	12.2017
Rozdíl mezi zákl. ú.s. a max. ú.s.	1,64	1,57	1,65	1,26	0,85	0,37

Měsíc	1.2018	2.2018	3.2018	4.2018	5.2018	6.2018
Rozdíl mezi zákl. ú.s. a max. ú.s.	0,5	0,54	0,84	0,85	0,88	1,2

Měsíc	7.2018	8.2018	9.2018	10.2018	11.2018	12.2018
Rozdíl mezi zákl. ú.s. a max. ú.s.	0,86	0,93	0,89	0,7	0,32	0,12

Měsíc	1.2019	2.2019	3.2019	4.2019	5.2019	6.2019
Rozdíl mezi zákl. ú.s. a max. ú.s.	0,22	0,25	0,07	0,26	0,23	0,2

Měsíc	7.2019	8.2019	9.2019	10.2019	11.2019	12.2019
Rozdíl mezi zákl. ú.s. a max. ú.s.	0,37	0,13	0,18	0,53	0,47	0,37

Měsíc	1.2020	2.2020	3.2020	4.2020	5.2020	6.2020
Rozdíl mezi zákl. ú.s. a max. ú.s.	0,36	0,51	0,85	0,57	-0,01	0,49

Měsíc	7.2020	8.2020	9.2020	10.2020	11.2020	12.2020
Rozdíl mezi zákl. ú.s. a max. ú.s.	-0,05	-0,2	-0,15	-0,07	-0,17	-0,24

Zdroj: vlastní zpracování, CBR (2020c), CBR (2021)

Příloha 5 Vývoj průměrné míry inflace, maximální nominální úrokové sazby a reálné úrokové sazby z vkladů domácností v Rusku v letech 2015–2020 (%)

Tabulka 23 Vývoj průměrné míry inflace, maximální nominální úrokové sazby a reálné úrokové sazby z vkladů domácností v Rusku v letech 2015–2020 (%)

Měsíc	1.2015	2.2015	3.2015	4.2015	5.2015	6.2015
Míra inflace	11,7	12,1	12,2	12,4	12,6	12,9
Ú. s. z vkladů domácností	15,01	13,84	13,01	12,88	11,1	11,49
Reálná ú. s.	2,96	1,55	0,72	0,43	– 1,33	– 1,25

Měsíc	7.2015	8.2015	9.2015	10.2015	11.2015	12.2015
Míra inflace	12,2	13,6	14,3	15,4	14,9	15,5
Ú. s. z vkladů domácností	10,98	10,46	10,34	10,22	10,07	10,1
Reálná ú. s.	– 1,09	– 2,76	– 3,46	– 4,49	– 4,20	– 4,68

Měsíc	1.2016	2.2016	3.2016	4.2016	5.2016	6.2016
Míra inflace	15,1	14,4	13,5	12,8	12,2	11,4
Ú. s. z vkladů domácností	9,99	9,78	9,79	9,65	9,76	9,43
Reálná ú. s.	– 4,44	– 4,04	– 3,27	– 2,79	– 2,17	– 1,77

Měsíc	7.2016	8.2016	9.2016	10.2016	11.2016	12.2016
Míra inflace	10,7	10	9,2	8,4	7,7	7,1
Ú. s. z vkladů domácností	9,13	8,83	8,72	8,66	8,74	8,49
Reálná ú. s.	– 1,42	– 1,06	– 0,44	0,24	0,97	1,30

Měsíc	1.2017	2.2017	3.2017	4.2017	5.2017	6.2017
Míra inflace	6,7	6,4	6,1	5,9	5,6	5,3
Ú. s. z vkladů domácností	8,4	8,06	8,05	7,8	7,92	7,59
Reálná ú. s.	1,59	1,56	1,84	1,79	2,20	2,17
Měsíc	7.2017	8.2017	9.2017	10.2017	11.2017	12.2017

Míra inflace	5,1	4,8	4,5	4,2	3,9	3,7
Ú. s. z vkladů domácností	7,36	7,43	7,35	7,24	7,4	7,38
Reálná ú. s.	2,15	2,51	2,73	2,92	3,37	3,55

Měsíc	1.2018	2.2018	3.2018	4.2018	5.2018	6.2018
Míra inflace	3,5	3,2	3,1	2,9	2,8	2,6
Ú. s. z vkladů domácností	7,25	6,96	6,66	6,4	6,37	6,05
Reálná ú. s.	3,62	3,64	3,45	3,40	3,47	3,36

Měsíc	7.2018	8.2018	9.2018	10.2018	11.2018	12.2018
Míra inflace	2,5	2,5	2,5	2,6	2,7	2,9
Ú. s. z vkladů domácností	6,39	6,32	6,61	6,8	7,18	7,38
Reálná ú. s.	3,80	3,73	4,01	4,09	4,36	4,35

Měsíc	1.2019	2.2019	3.2019	4.2019	5.2019	6.2019
Míra inflace	3,1	3,3	3,6	3,8	4	4,2
Ú. s. z vkladů domácností	7,53	7,5	7,68	7,49	7,52	7,3
Reálná ú. s.	4,30	4,07	3,94	3,55	3,38	2,98

Měsíc	7.2019	8.2019	9.2019	10.2019	11.2019	12.2019
Míra inflace	4,4	4,5	4,58	4,59	4,57	4,46
Ú. s. z vkladů domácností	7,13	7,12	6,82	6,47	6,03	6,13
Reálná ú. s.	2,61	2,51	2,14	1,80	1,40	1,60

Měsíc	1.2020	2.2020	3.2020	4.2020	5.2020	6.2020
Míra inflace	4,25	4,01	3,78	3,61	3,43	3,31
Ú. s. z vkladů domácností	5,89	5,49	5,15	5,43	5,51	5,01
Reálná ú. s.	1,57	1,42	1,32	1,76	2,01	1,65
Měsíc	7.2020	8.2020	9.2020	10.2020	11.2020	12.2020

Míra inflace	3,21	3,15	3,13	3,15	3,22	3,38
Ú. s. z vkladů domácností	4,55	4,45	4,4	4,32	4,42	4,49
Reálná ú. s.	1,30	1,26	1,23	1,13	1,16	1,07

Zdroj: vlastní zpracování, CBR (2021a), Rosstat (2021)